

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
CHRISTINE STIX-HACKL
της 8ης Ιουνίου 2004¹

I — Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

1. Η παρούσα αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αποτελεί μια από τις τέσσερις παράλληλως υποβληθείσες² αναφορικά με την ερμηνεία της οδηγίας 96/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου 1996, σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων³ (στο εξής: οδηγία). Όπως και οι λοιπές εκκρεμείς υποθέσεις, η παρούσα αφορά την προστασία που συνεπάγεται το ειδικής φύσεως δικαίωμα και την έκταση αυτής της προστασίας στον τομέα των αθλητικών στοιχημάτων.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

2 — Πρόκειται για τις εκκρεμούσες ενώπιον του Δικαστηρίου υποθέσεις C-46/02, C-203/02 και C-444/02, οι προτάσεις μου επί των οποίων θα αναπτυχθούν επίσης σήμερα (αποφάσεις της 9ης Νοεμβρίου 2004, Συλλογή 2004, σ. I-10365, σ. I-10415, σ. I-10549).

3 — ΕΕ L 77, σ. 20.

II — Το νομικό πλαίσιο

A — Το κοινοτικό δίκαιο

2. Το άρθρο 1 της οδηγίας περιλαμβάνει διατάξεις σχετικές με το πεδίο εφαρμογής της. Το περιεχόμενό του είναι το ακόλουθο (αποσπάσματα):

«1. Η παρούσα οδηγία αφορά τη νομική προστασία των πάσης φύσεως βάσεων δεδομένων.

2. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως “βάση δεδομένων” νοείται η συλλογή έργων, δεδομένων ή άλλων ανεξάρτητων στοιχείων, διευθετημένων κατά συστηματικό ή μεθοδικό τρόπο και ατομικώς προσιτών με ηλεκτρονικά μέσα ή κατ’ άλλον τρόπο.»

3. Το κεφάλαιο III, το οποίο περιλαμβάνει τα άρθρα 7 έως 11, ρυθμίζει το ειδικής φύσεως δικαίωμα. Το άρθρο 7, το οποίο αφορά το αντικείμενο της προστασίας, ορίζει ότι (απόσπασμα):

«1. Τα κράτη μέλη παρέχουν στον κατασκευαστή μιας βάσης δεδομένων το δικαίωμα να απαγορεύει την εξαγωγή ή/και αναχρησιμοποίηση του συνόλου ή ουσιώδους μέρους, αξιολογούμενου ποιοτικά ή ποσοτικά, του περιεχομένου της βάσης δεδομένων, εφόσον η απόκτηση, ο έλεγχος ή η παρουσίαση του περιεχομένου της βάση καταδεικνύουν ουσιώδη ποιοτική ή ποσοτική επένδυση.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος κεφαλαίου νοείται ως:

α) “εξαγωγή”: η μόνιμη ή προσωρινή μεταφορά του συνόλου ή ουσιώδους μέρους του περιεχομένου βάσης δεδομένων σε άλλο υπόθεμα, με οποιοδήποτε μέσο ή υπό οποιαδήποτε μορφή·

β) “αναχρησιμοποίηση”: η πάσης μορφής διάθεση στο κοινό του συνόλου ή ουσιώδους μέρους του περιεχομένου

της βάσης με διανομή αντιγράφων, εκμίσθωση, μετάδοση με άμεση επικοινωνία ή με άλλες μορφές. Η πρώτη πώληση αντιγράφου μιας βάσης δεδομένων στην Κοινότητα από τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του συνιστά ανάλωση του δικαιώματος ελέγχου της μεταπώλησης του εν λόγω αντιγράφου στην Κοινότητα.

Ο δανεισμός στο κοινό δεν συνιστά πράξη εξαγωγής ή επαναχρησιμοποίησης.

3. Το δικαίωμα που αναφέρεται στην παράγραφο 1 μπορεί να μεταβιβασθεί, εκχωρηθεί ή παραχωρηθεί δωρεάν με συμβατική άδεια.

[...]

5. Δεν επιτρέπεται η επανειλημμένη και συστηματική εξαγωγή ή/και αναχρησιμοποίηση επουσιωδών μερών του περιεχομένου της βάσης δεδομένων εφόσον συνεπάγεται τη διενέργεια πράξεων που έρχονται σε σύγκρουση με την κανονική εκμετάλλευση της βάσης δεδομένων ή θίγουν αδικαιολόγητα τα νόμιμα συμφέροντα του κατασκευαστή της βάσης.»

4. Το άρθρο 8, το οποίο αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του νόμιμου χρήστη, προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«1) Ο κατασκευαστής βάσης δεδομένων η οποία έχει τεθεί στη διάθεση του κοινού καθ' οιονδήποτε τρόπο δεν μπορεί να εμποδίσει τον νόμιμο χρήστη της βάσης να εξαγάγει ή/και να αναχρησιμοποιήσει επουσιώδη μέρη του περιεχομένου της, αξιολογούμενα ποιοτικώς ή ποσοτικώς, για οποιονδήποτε σκοπό. Εάν ο νόμιμος χρήστης δικαιούται να εξαγάγει ή/και να αναχρησιμοποιεί τμήμα μόνον της βάσης δεδομένων, η παρούσα παράγραφος εφαρμόζεται μόνον για το τμήμα αυτό.»

5. Το άρθρο 9 διευκρινίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις από το ειδικής φύσεως δικαίωμα.

B — Η εθνική νομοθεσία

6. Οι διατάξεις του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού περιλαμβάνονται στον νόμο (1960:729) περί των δικαιωμάτων του δημιουργού επί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων (στο εξής: νόμος περί των δικαιωμάτων του δημιουργού). Ο νόμος αυτός περιέχει επίσης διατάξεις περί των καλουμένων συγγενών δικαιωμάτων. Μία συγκέντρωση στοιχείων (βάση δεδομένων) μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 49 του νόμου

περί των δικαιωμάτων του δημιουργού, να προστατεύεται ως *sui generis* δικαίωμα, εάν η συγκέντρωση στοιχείων δεν παρουσιάζει την πρωτοτυπία ή την αυτοτέλεια που απαιτείται για την προστασία των δικαιωμάτων του δημιουργού.

7. Κατά το άρθρο 49, παράγραφος 1, του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού, όποιος καταρτίζει κατάλογο, πίνακα ή άλλη παρεμφερή εργασία στην οποία συγκεντρώνεται μεγάλος αριθμός στοιχείων ή για την οποία απαιτούνται ουσιαστικές επενδύσεις έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να καταρτίζει αντίτυπα της εργασίας αυτής και να καθιστά δυνατή την πρόσβαση του κοινού σε αυτά. Η διάταξη έλαβε τη διατύπωση αυτή με μια τροποποίηση του νόμου (SFS 1997:790), η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1998. Η τροποποίηση σκοπούσε στην εφαρμογή της οδηγίας. Οι διατάξεις του άρθρου 49 του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού τροποποιήθηκαν με την ευκαιρία αυτή, όσον αφορά τόσο τους περιορισμούς του αποκλειστικού δικαιώματος όσο και τη διάρκεια της προστασίας.

8. Κατά την καλούμενη προστασία καταλόγων που ίσχυε πριν από την τροποποίηση του νόμου στο άρθρο 49 του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού, ένας κατάλογος, ένας πίνακας ή άλλη παρεμφερής εργασία στην οποία συγκεντρώνεται μεγάλος αριθμός στοιχείων δεν επιτρεπόταν να αντιγραφεί χωρίς τη συμφωνία του προσώπου που προέβη στην κατάρτισή τους. Μετά την τροποποίηση του άρθρου 49 του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού, υφίσταται, όπως και προηγουμένως, προστασία >για τη συγκέντρωση μεγάλου αριθμού στοιχείων και επιπλέον προστασία για την εργασία για την οποία απαιτούνται ουσιαστικές επενδύσεις. Το αντικείμενο της

προστασίας στον νόμο περί των δικαιωμάτων του δημιουργού είναι συνεπώς ευρύτερο από τη *sui generis* προστασία της οδηγίας περί των βάσεων δεδομένων. Η έκταση της προστασίας συνδέεται με τα όσα ισχύουν, βάσει του άρθρου 2 του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού, όσον αφορά τα προστατευόμενα ως προς τα δικαιώματα του δημιουργού έργα, ήτοι περιλαμβάνει το αποκλειστικό δικαίωμα να παράγει ο δημιουργός αντίτυπα και να καθιστά το έργο αυτό προσβάσιμο στο κοινό. Η διάταξη αποσκοπεί στο να καλύψει την παρεχόμενη από την οδηγία περί των βάσεων δεδομένων προστασία έναντι της λήψεως αποσπασμάτων και της αναχρησιμοποίησής. Σύμφωνα με τις προπαρασκευαστικές εργασίες της νομοθετικής τροποποίησης, η προστασία είναι λίγο ευρύτερη από αυτή που είναι πράγματι αναγκαία κατά την οδηγία.

9. Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, το κείμενο του νόμου δεν περιέχει αντίφαση προς το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας⁴. Ωστόσο, στις προπαρασκευαστικές εργασίες της τροποποίησης του νόμου τέθηκε το ζήτημα του τι εννοείται με την έκφραση «περυσινή μέριμνα». Στο σημείο αυτό αναφέρεται ότι το άρθρο 49 δεν προστατεύει τα στοιχεία τα οποία συγκεντρώθηκαν στην εργασία, αλλά το αντικείμενο της προστασίας αποτελεί η εργασία στο σύνολό της ή ένα ουσιώδες μέρος αυτής. Προκύπτει περαιτέρω ότι τα αποκλειστικά δικαιώματα δεν περιλαμβάνουν την αντιγραφή συγκεκριμένων στοιχείων τα οποία περιλαμβάνονται στην εργασία. Ομοίως τα αποκλειστικά δικαιώματα δεν καλύπτουν την περίπτωση κατά την οποία ένα επουσιώδες μέρος των στοιχείων καθίσταται

προσβάσιμο στο κοινό στο πλαίσιο εκπομπής. Τονίζεται ότι μια επαναλαμβανόμενη χρήση ενός επουσιώδους, αυτού καθ' εαυτόν, μέρους εργασίας μπορεί, ωστόσο, λαμβανόμενο συνολικά, να θεωρηθεί ότι συνεπάγεται χρησιμοποίηση ενός ουσιώδους μέρους της εργασίας αυτής.

III — Τα πραγματικά περιστατικά και η διαδικασία της κύριας δίκης

A — Γενικά στοιχεία

10. Τα επαγγελματικά πρωταθλήματα ποδοσφαίρου των ανώτερων κατηγοριών οργανώνονται στην Αγγλία από την «The Football Association Premier League Limited» και από την «The Football League Limited», στη δε Σκωτία από την «The Scottish Football League». Από κοινού η Premier League και η Football League (που περιλαμβάνουν την πρώτη, δεύτερη και τρίτη κατηγορία) συνιστούν τις τέσσερις κατηγορίες. Πριν από την έναρξη της κάθε αγωνιστικής περιόδου, καταρτίζεται το χρονοδιάγραμμα των ποδοσφαιρικών συναντήσεων για τη συγκεκριμένη περίοδο και για κάθε κατηγορία. Τα στοιχεία αυτά αποθηκεύονται σε ηλεκτρονική μορφή και ανακοινώνονται. Ο προγραμματισμός των ποδοσφαιρικών συναντήσεων ανακοινώνεται, ειδικότερα, με την κυκλοφορία ειδικών φυλλαδίων, αφενός μεν κατά χρονολογική σειρά, αφετέρου δε για κάθε ομάδα στο πλαίσιο κάθε κατηγορίας. Τα ζεύγη των ομάδων που πρόκειται να αντιπαρατεθούν αναγράφονται υπό μορφή X κατά Y (π.χ. Southampton κατά Arsenal). Σε κάθε περίοδο λαμβάνουν χώρα περίπου 2 000 συναντήσεις, οι οποίες εκτείνονται σε διάστημα 41 εβδομάδων.

4 — Αντιθέτως στη θεωρία επισημαίνεται πλημμελής μεταφορά της οδηγίας στο σουηδικό δίκαιο, βλ. Jens-Lienhard Gaster, «European *Sui Generis* Right for Databases», *Computer und Recht. International* 2001, σ. 74 (75). Gunnar W. G. Karnell, «The European *Sui Generis* Protection of Data Bases», *Journal of the Copyright Society of the USA* 2002, σ. 983 (995).

11. Οι διοργανωτές των ποδοσφαιρικών πρωταθλημάτων της Αγγλίας και της Σκωτίας επέλεξαν την εταιρία σκωτικού δικαίου Football Fixtures Limited για τη διαχείριση, ιδίως μέσω συμβάσεων παραχωρήσεως αδείας, της χρησιμοποίησε των χρονοδιαγραμμάτων των ποδοσφαιρικών συναντήσεων. Με τη σειρά της η Football Fixtures Limited εκχώρησε τα δικαιώματά της εκμεταλλεύσεως και χρήσεως εκτός της Μεγάλης Βρετανίας στην εταιρία Fixtures Marketing Limited (στο εξής: Fixtures).

δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που ανήκουν στις The F. A. Premier League Limited, The Football League Limited και The Scottish Football League.

14. Η Svenska Spel απαντά ότι τα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων δεν απολαύουν της προστασίας που παρέχει το άρθρο 49 του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού και ότι η εκ μέρους της εταιρίας αυτής χρησιμοποίηση των στοιχείων σχετικών με τους αγώνες δεν ενέχει συνεπώς καμία προσβολή δικαιωμάτων.

B — Ειδικά στοιχεία

12. Η AB Svenska Spel (στο εξής: Svenska Spel) διοργανώνει στη Σουηδία παίγνια με χρηματικά ποσά, στα οποία οι μετέχοντες μπορούν να στοιχηματίσουν σχετικά με το αποτέλεσμα των ποδοσφαιρικών αγώνων στο, μεταξύ άλλων, αγγλικό και σκωτσέζικο πρωτάθλημα. Οι αγώνες του πρωταθλήματος περιλαμβάνονται στο δελτίο προγνωστικών στα παίγνια Struktiset και Måltipset και σε ένα ειδικό φυλλάδιο του προγράμματος στο παίγνιο Oddset.

15. Η Fixtures άσκησε, τον Φεβρουάριο του 1999, αγωγή ενώπιον του Gotlands tingsrätt κατά της Svenska Spel, ζητώντας την καταβολή εύλογης αποζημιώσεως λόγω χρησιμοποίησε στοιχείων από τα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων κατά την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 1998 μέχρι 16 Μαΐου 1999. Η Fixtures υποστήριξε ότι η βάση δεδομένων με τα στοιχεία σχετικά με τα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων προστατευόταν σύμφωνα με το άρθρο 49 του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού και ότι η Svenska Spel, με τα στοιχεία που εμφάνιζε στα δελτία προγνωστικών, προέβαινε σε λήψη αποσπασμάτων ή/και αναχρησιμοποιούσε στοιχεία κατά τρόπο συνεπαγόμενο προσβολή των αποκλειστικών δικαιωμάτων επί των βάσεων δεδομένων.

13. Η Fixtures ισχυρίζεται ότι οι δύο βάσεις δεδομένων —μία για το σύνολο των κατηγοριών στην Αγγλία και μια για το σύνολο των κατηγοριών στη Σκωτία— περιέχουν στοιχεία, βάσει των οποίων καταρτίζονται τα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων και τα οποία προστατεύονται βάσει του άρθρου 49 του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού, και ότι η η εκ μέρους της Svenska Spel χρησιμοποίηση των στοιχείων που λαμβάνει από τα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων συνιστά προσβολή των

16. Η Svenska Spel αντιτάχθηκε στα ως άνω αιτήματα και υποστήριξε ότι τα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων δεν καλύπτονταν από την προστασία των καταλόγων που προβλέπει το άρθρο 49 του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού, καθόσον δεν αποτελούσαν ούτε συγκέντρωση μεγάλου αριθμού στοιχείων ούτε το αποτέλεσμα

ουσιώδους επενδύσεως. Κατά τους ισχυρισμούς της Svenska Spel, οι επενδύσεις υπό μορφή εργασίας και δαπανών πραγματοποιήθηκαν για να καταστήσουν δυνατή τη βάση προγράμματος διεξαγωγή των αγώνων ποδοσφαίρου και ότι η δυνατότητα εκμεταλλεύσεως των αγώνων για διάφορα παίγνια αποτελεί υποπροϊόν όσον αφορά τον σκοπό της επενδύσεως. Η Svenska Spel ισχυρίστηκε περαιτέρω ότι η εκ μέρους της χρησιμοποίηση των στοιχείων σχετικά με τους αγώνες δεν συνεπάγεται προσβολή δικαιώματος.

17. Το Tingsrätt απέρριψε την προσφυγή με απόφαση της 11ης Απριλίου 2000. Έκρινε ότι τα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων καλύπτονταν από την προστασία των καταλόγων, καθόσον επρόκειτο για συγκέντρωση στοιχείων για την οποία ήταν αναγκαία μια ουσιώδης επένδυση, αποφάσισε όμως ότι η εκ μέρους της Svenska Spel χρησιμοποίηση των στοιχείων από τα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων δεν συνεπαγόταν προσβολή των δικαιωμάτων της Fixtures.

18. Η Fixtures άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Svea hovrätt. Με απόφαση της 3ης Μαΐου 2001, το δικαστήριο αυτό επικύρωσε την απόφαση του Tingsrätt. Δεν έλαβε ρητά θέση επί του ζητήματος αν τα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων προστατεύονται από το άρθρο 49 του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού και έκρινε ότι από την εξέταση της υποθέσεως προέκυψε ότι η Svenska Spel χρησιμοποίησε τα ίδια στοιχεία που περιέχονται στις βάσεις δεδομένων, αλλ' ότι από τούτο δεν καταδεικνυόταν ότι η Svenska Spel έλαβε απόσπασμα από το περιεχόμενο των βάσεων δεδομένων και ότι συνεπώς παρέβη τις διατάξεις περί της προστασίας των καταλόγων από τις οποίες μπορούν να καλύπτονται οι επίμαχες βάσεις δεδομένων.

19. Η Fixtures άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του Svea hovrätt ενώπιον του Högsta domstol και ζήτησε να γίνουν δεκτά της αιτήματά της. Ισχυρίστηκε ότι τα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων προστατεύονται τόσο ως συγκέντρωση μεγάλου αριθμού στοιχείων όσο και ως αποτέλεσμα ουσιώδους επενδύσεως υπό τη μορφή παρασχεθείσας εργασίας και δαπανών, στον βαθμό που δεν μπορεί να γίνει διάκριση μεταξύ της εργασίας προγραμματισμού του αγώνα και της εργασίας που αφορά την κατάρτιση των προγραμμάτων διεξαγωγής των αγώνων. Κατά την εν λόγω εταιρία, δεν έχει σημασία ο σκοπός της επενδύσεως. Αντέκρουσε επίσης τον ισχυρισμό ότι η δυνατότητα εκμεταλλεύσεως της βάσεως δεδομένων για το Toto πρέπει να θεωρηθεί ως υποπροϊόν σε σχέση προς τον πραγματικό σκοπό της επενδύσεως όσον αφορά τη βάση δεδομένων. Η Fixtures προσκόμισε μια έκθεση σχετικά με τον χρόνο, την εργασία και τις δαπάνες που απαιτήσε η κατάρτιση των προγραμμάτων διεξαγωγής των αγώνων. Οι δαπάνες για την κατάρτιση και τη διαχείριση των προγραμμάτων διεξαγωγής των αγώνων στην Αγγλία ανέρχονται περίπου στα 11,5 εκατομμύρια GBP ετησίως και τα έσοδα από τις άδειες όσον αφορά τα προερχόμενα από την αγγλική βάση δεδομένων στοιχεία σχετικά με το πρόγραμμα διεξαγωγής των αγώνων ανέρχονται στα 7 εκατομμύρια GBP ετησίως. Η Fixtures ισχυρίζεται περαιτέρω ότι για να εκτιμηθεί αν η Svenska Spel εκμεταλλεύθηκε τα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων δεν έχει σημασία αν τα στοιχεία ελήφθησαν από άλλες πηγές πέραν των προγραμμάτων διεξαγωγής των αγώνων, καθόσον τα στοιχεία προέρχονταν τελικώς από τα προγράμματα αυτά.

20. Όσον αφορά την εκ μέρους της Svenska Spel χρησιμοποίηση των στοιχείων από τα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων, η

Fixtures υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι στο παίγνιο Oddset χρησιμοποιήθηκαν κατά την περίοδο 1998/99 συνολικά 769 αγώνες, πράγμα που αντιστοιχεί στο 38 % του συνολικού αριθμού των αγώνων στα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων για το αγγλικό πρωτάθλημα. Στο παίγνιο Måltipset χρησιμοποιήθηκαν 921 αγώνες, πράγμα το οποίο αντιστοιχεί στο 45 % του συνολικού αριθμού των αγώνων. Στο παίγνιο Stryktipset χρησιμοποιήθηκαν 425 αγώνες, ήτοι το 21 % των αγώνων που περιλαμβάνονται στην αγγλική βάση δεδομένων. Το ποσοστό των χρησιμοποιηθέντων αγώνων από τις ανώτερες κατηγορίες (Premier League) στην Αγγλία και στη Σκωτία είναι υψηλότερο και ανέρχεται όσον αφορά την Premier League στην Αγγλία στο 90 %, στο 72 % και στο 71 % των προαναφερθέντων παιγνίων. Κατά τη Fixtures, τα κέρδη της Svenska Spel από τα τρία προαναφερθέντα παίγνια ανέρχονται εν πάση περιπτώσει στα 600 έως 700 εκατομμύρια SEK ετησίως.

21. Η Fixtures ισχυρίζεται, κατ' αρχάς, ότι η Svenska Spel, μέσω της απεικονίσεως των σχετικών με τους αγώνες στοιχείων στα δελτία προγνωστικών, λαμβάνει απόσπασμα ουσιώδους τμήματος της βάσεως δεδομένων, εν συνεχεία δε ότι πρόκειται για επανειλημμένη και συστηματική εξαγωγή και αναχρησιμοποίηση τμημάτων του περιεχομένου της βάσεως δεδομένων και ότι τούτο έρχεται σε σύγκρουση με την κανονική χρήση της βάσεως δεδομένων και έχει προκαλέσει αδικαιολόγητη ζημία στα συμφέροντα των ποδοσφαιρικών ομάδων.

22. Η Svenska Spel αντικρούει τα αιτήματα της Fixtures και ισχυρίζεται ότι η επένδυση η οποία έχει πραγματοποιηθεί σχετίζεται με την κατάρτιση των προγραμμάτων διεξαγωγής των αγώνων και όχι με την προμήθεια, τον έλεγχο ή/και την παρουσίαση των στοιχείων που περιλαμβάνονται στα προ-

γράμματα διεξαγωγής των αγώνων. Η Svenska Spel ισχυρίζεται ότι οι κάτοχοι των βάσεων δεδομένων δεν χρειάστηκε να συλλέξουν, να ελέγξουν ή να συγκεντρώσουν τα στοιχεία, καθόσον αυτά ήσαν διαθέσιμα υπό τη μορφή προγραμμάτων διεξαγωγής των αγώνων τα οποία εμφανίζονταν αυτοτελώς και ανεξάρτητα από τις βάσεις δεδομένων και μετά από συνεννόηση μεταξύ διαφόρων παραγόντων. Οι βάσεις δεδομένων δεν προστατεύονται ως συγκεντρώσεις μεγάλου αριθμού στοιχείων. Η Svenska Spel υποστηρίζει ότι δεν γνωρίζει τις επίμαχες βάσεις δεδομένων και ότι τα στοιχεία που εμφανίζονται στα δελτία προγνωστικών προέρχονται από βρετανικές και σουηδικές εφημερίδες, από τηλεκείμενα, από αντίστοιχες ποδοσφαιρικές ομάδες, από μια υπηρεσία πληροφοριών και, τέλος, από τις δημοσιεύσεις στο «Football Annual». Η Svenska Spel ισχυρίζεται περαιτέρω ότι η πρόσβαση στα στοιχεία περί του ότι δύο ποδοσφαιρικές ομάδες θα συναντηθούν για μεταξύ τους αγώνα σε δεδομένο χρόνο είναι ελεύθερη για τον οιονδήποτε και ότι δεν μπορεί να περιοριστεί ούτε από τον κάτοχο των δικαιωμάτων του δημιουργού ή τον κάτοχο sui generis δικαιωμάτων. Όσον αφορά την προβαλλόμενη προσβολή των δικαιωμάτων, η Svenska Spel ισχυρίζεται ότι δεν πρόκειται για κατάρτιση αντιτύπων, καθόσον ό,τι εμφανίζεται στα δελτία προγνωστικών δεν αποτελεί ούτε το σύνολο ούτε ουσιώδες μέρος των προγραμμάτων διεξαγωγής των αγώνων. Υποστηρίζει ότι είναι εσφαλμένο να λαμβάνονται συνολικά υπόψη πολλά δελτία προγνωστικών για να εκτιμηθεί το εύρος της χρησιμοποίησεως. Τέλος, η Svenska Spel αποκρούει το ότι πρόκειται για επανειλημμένη χρήση ενός επουσιώδους μέρους των εργασιών όπως προβλέπεται στο άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας.

23. Κατά τα στοιχεία του αιτούντος δικαστηρίου, η υπόθεση αφορά, αφενός, το

ζήτημα αν οι βάσεις δεδομένων που περιέχουν τα στοιχεία στα οποία βασίζονται τα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων προστατεύονται σύμφωνα με το άρθρο 49 του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού, αφετέρου, το ζήτημα αν η εκ μέρους της Svenska Spel χρησιμοποίηση των στοιχείων περί των αγώνων συνεπάγεται προσβολή του δικαιώματος του κατασκευαστή της βάσεως δεδομένων.

24. Το αιτούν δικαστήριο θεμελιώνει την ανάγκη της προδικαστικής παραπομπής στο ότι το άρθρο 49 του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού αποσκοπεί στην εφαρμογή της οδηγίας περί των βάσεων δεδομένων και πρέπει να ερμηνεύεται υπό το φως της οδηγίας αυτής. Το κείμενο της οδηγίας δεν παρέχει κάποια σαφή κατεύθυνση για την εκτίμηση του ζητήματος αν πρέπει να προσδοθεί σημασία στον σκοπό ή στους σκοπούς της βάσεως δεδομένων για να κριθεί αν μια βάση δεδομένων προστατεύεται. Ομοίως, δεν είναι σαφές ποιο είδος επενδύσεων υπό τη μορφή εργασίας και δαπανών πρέπει να ληφθεί υπόψη για την εκτίμηση του ζητήματος αν υφίσταται ουσιώδης επένδυση. Περαιτέρω, δεν είναι σαφές πώς πρέπει να ερμηνευθούν οι έννοιες της οδηγίας όσον αφορά, αφενός μεν, την «εξαγωγή ή/και την αναχρησιμοποίηση [του συνόλου ή ουσιώδους μέρους της βάσεως δεδομένων]», αφετέρου δε, την «κανονική εκμετάλλευση» και «την αδικαιολόγητη ζημία κατά την εξαγωγή ή/και αναχρησιμοποίηση επουσιωδών μερών της βάσεως δεδομένων».

IV — Προδικαστικά ερωτήματα

25. Το Högsta domstol ζητεί από το Δικαστήριο την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως επί των ακόλουθων ερωτημάτων:

«1) Μπορεί ένας κατασκευαστής μιας βάσεως δεδομένων, κατά την εκτίμηση του αν μια βάση δεδομένων αποτελεί αποτέλεσμα “ουσιώδους επενδύσεως” σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 96/9/ΕΚ του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 1996, σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων (οδηγία περί των βάσεων δεδομένων), να θεωρηθεί ότι πραγματοποίησε επένδυση η οποία πρωτίστως αφορά τη δημιουργία κάποιου αυτοτελούς ως προς τη βάση δεδομένων πράγματος και το οποίο συνεπώς δεν αφορά αποκλειστικά την “απόκτηση, τον έλεγχο ή την παρουσίαση” του περιεχομένου της βάσεως δεδομένων; Έχει στην περίπτωση αυτή σημασία το αν η επένδυση ή μέρος αυτής αποτελεί ωστόσο προϋπόθεση για τη βάση δεδομένων;

Μπορεί να υπομνησθεί ότι η AB Svenska Spel στην παρούσα υπόθεση ισχυρίστηκε ότι η επένδυση της Fixtures Marketing Limited σχετίζεται πρωτίστως με την κατάρτιση των προγραμμάτων διεξαγωγής των αγώνων για το αγγλικό και το σκωτσέζικο πρωτάθλημα ποδοσφαίρου και όχι με τις βάσεις δεδομένων στις οποίες έχουν αποθηκευθεί τα στοιχεία. Η Fixtures Marketing Limited ισχυρίστηκε αντιθέτως ότι

δεν πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ της εργασίας και των δαπανών που αφορούν τον προγραμματισμό των αγώνων και της εργασίας και των δαπανών που αφορούν την κατάρτιση των προγραμμάτων διεξαγωγής των αγώνων στις βάσεις δεδομένων.

- 2) Καλύπτεται μια βάση δεδομένων από τη βάση της οδηγίας περί των βάσεων δεδομένων προστασία αποκλειστικά όσον αφορά τις δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στον σκοπό που ο κατασκευαστής της βάσεως δεδομένων επιδίωκε κατά τη δημιουργία της βάσεως αυτής;

Μπορεί να υπομνησθεί ότι η AB Svenska Spel ισχυρίστηκε ότι η εκ μέρους της Fixtures Marketing Limited δημιουργία της βάσεως δεδομένων δεν αποσκοπούσε στη διευκόλυνση του παιγνίου βάσει προγνωστικών ή άλλης συναφούς με παίγνια δραστηριότητας, αλλ' ότι η δραστηριότητα αυτή αποτελεί υποπροϊόν σε σχέση με τον σκοπό της επενδύσεως. Η Fixtures Marketing Limited ισχυρίστηκε, αντιθέτως, ότι δεν έχει σημασία ο σκοπός τον οποίο είχε μια επένδυση και αντικρούει εξάλλου τον ισχυρισμό ότι η δυνατότητα εκμεταλλεύσεως της βάσεως δεδομένων για στοιχήματα πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί υποπροϊόν του πραγματικού σκοπού της επενδύσεως όσον αφορά τη βάση δεδομένων.

- 3) Ποιο είναι το νόημα της έκφρασης "ουσιώδους μέρους, αξιολογούμενου ποιοτικά ή ποσοτικά, του περιεχομένου της βάσεως δεδομένων" στο άρθρο 7, παράγραφος 1;

- 4) Αφορά η βάση των άρθρων 7, παράγραφος 1, και 7, παράγραφος 5, της οδηγίας προστασία, όσον αφορά την "εξαγωγή ή/και αναχρησιμοποίηση" του περιεχομένου της βάσεως δεδομένων, περιοριστικά τη χρησιμοποίηση η οποία συνεπάγεται άμεση εκμετάλλευση της βάσεως ή η προστασία καλύπτει τη χρησιμοποίηση και στην περίπτωση κατά την οποία το περιεχόμενο προέρχεται από άλλη πηγή (δευτερογενή πηγή) ή στο περιεχόμενο αυτό έχει πρόσβαση το κοινό;

Μπορεί να υπομνησθεί ότι η AB Svenska Spel ισχυρίστηκε ότι δεν εγνώριζε τις βάσεις δεδομένων και ότι τα στοιχεία που εμφανίζονται στα δελτία προγνωστικών τα έλαβε από άλλες πηγές, καθώς και ότι τα όσα εμφανίζονται στα δελτία δεν αποτελούν ούτε το σύνολο ούτε το ουσιώδες μέρος των προγραμμάτων διεξαγωγής των αγώνων. Η Fixtures Marketing Limited ισχυρίστηκε αντιθέτως ότι δεν έχει σημασία για τη σχετική εκτίμηση αν τα στοιχεία ελήφθησαν από άλλες πηγές και όχι από τα προγράμματα διεξαγωγής των αγώνων, καθόσον και στην περίπτωση αυτή τα στοιχεία προέρχονται από τα προγράμματα αυτά.

- 5) Πώς πρέπει να ερμηνευθούν οι εκφράσεις "κανονική εκμετάλλευση" και "θίγουν αδικαιολόγητα" που περιέχονται στο άρθρο 7, παράγραφος 5;

Μπορεί να υπομνησθεί ότι η Fixtures Marketing Limited ισχυρίστηκε ότι η AB Svenska Spel έκανε με εμπορικό σκοπό επανειλημμένη και συστηματική εξαγωγή από το περιεχόμενο της βάσεως δεδομένων και αναχρησιμοποίηση του περιεχομένου αυτού, οπότε η πράξη αυτή ήρθε σε σύγκρουση με την κανονική εκμετάλλευση και ως εκ τούτου προκλήθηκε αδικαιολόγητη ζημία στα πρωταθλήματα ποδοσφαίρου. Η AB Svenska Spel ισχυρίστηκε αντιθέτως ότι για τη σχετική εκτίμηση δεν είναι ορθό να υπολογίζονται μαζί πολλά δελτία προγνωστικών και αντέκρουσε τον ισχυρισμό ότι η χρησιμοποίηση συνιστά παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 5, της οδηγίας.»

V — Επί του παραδεκτού

26. Ορισμένα στοιχεία αυτών των προδικαστικών ερωτημάτων δεν αφορούν την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, δηλαδή της οδηγίας, αλλά την εφαρμογή της οδηγίας επί συγκεκριμένης υποθέσεως. Ως προς αυτό το ζήτημα, πρέπει να γίνει δεκτή η άποψη της Επιτροπής ότι αυτά τα ερωτήματα δεν εμπίπτουν στα όρια της αποστολής του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της προδικαστικής παραπομπής, όπως αυτή καθορίζεται με το άρθρο 234 ΕΚ, αλλ' ότι εμπίπτουν στα όρια της αρμοδιότητας του εθνικού δικαστηρίου και ότι, εν προκειμένω, το Δικαστήριο πρέπει να περιορισθεί στην ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου.

27. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της διαδικασίας

του άρθρου 234 ΕΚ, η οποία στηρίζεται στη σαφή διάκριση των λειτουργιών μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, κάθε εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου⁵.

28. Συνεπώς, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης ούτε να προβεί στην εφαρμογή των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου που ερμήνευσε επί εθνικών μέτρων και πραγματικών περιστατικών, καθόσον αυτό αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου. Συνεπώς, η εξέταση ορισμένων πραγματικών στοιχείων που αφορούν την επίμαχη βάση δεδομένων απαιτεί εκτίμηση πραγματικών δεδομένων εμπίπτουσα στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου⁶. Κατά τα λοιπά, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί των προδικαστικών ερωτημάτων.

VI — Επί του βασίμου: εκτίμηση

29. Τα υποβληθέντα από το αιτούν δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία σειράς διατάξεων της οδηγίας, κυρίως την ερμηνεία ορισμένων εννοιών. Τα

5 — Αποφάσεις της 15ης Νοεμβρίου 1979, 36/79, Denkavit (Συλλογή τόμος 1979/II, σ. 667, σκέψη 12)· της 5ης Οκτωβρίου 1999, C-175/98 και C-177/98, Lirussi και Bizzaro (Συλλογή 1999, σ. I-6881, σκέψη 37)· της 22ας Ιουνίου 2000, C-318/98, Fornasar (Συλλογή 2000, σ. I-4785, σκέψη 31)· και της 16ης Οκτωβρίου 2003, C-421/01, Traunfellner (Συλλογή 2003, σ. I-11941, σκέψεις 21 επ.).

6 — Βλ. την απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2003, C-448/01, EVN (Συλλογή 2003, σ. I-14527, σκέψη 59).

προβαλλόμενα με τα ερωτήματα αυτά ζητήματα εμπίπτουν σε διαφορετικούς τομείς και πρέπει να καταταγούν αναλόγως. Ενώ ορισμένα νομικά ζητήματα αφορούν το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, άλλα αφορούν τις προϋποθέσεις απονομής του *sui generis* δικαιώματος και του περιεχομένου του.

A — Αντικείμενο προστασίας: Προϋποθέσεις (πρώτο και δεύτερο προδικαστικό ερώτημα)

30. Για να μπορεί μια βάση δεδομένων να καλύπτεται από το *sui generis* δικαίωμα που κατοχυρώνει το άρθρο 7 της οδηγίας πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις που καθορίζει η διάταξη αυτή. Η παρούσα διαδικασία αφορά την ερμηνεία ορισμένων από τα κριτήρια αυτά.

31. Στο πλαίσιο αυτό θέλω να υπομνήσω τη νομική συζήτηση επί του ζητήματος αν αυτό το *sui generis* δικαίωμα χρησιμεύει για την προστασία της παρεχόμενης υπηρεσίας δηλαδή, ουσιαστικώς, την κατάρτιση της βάσεως δεδομένων ή το αποτέλεσμα που προκύπτει από αυτή την ενέργεια. Συναφώς διαπιστώνεται ότι η οδηγία προστατεύει τις βάσεις δεδομένων και το περιεχόμενό τους, αλλά δεν προστατεύει την πληροφορία που αυτές περιέχουν. Σε τελική ανάλυση, αυτό που έχει σημασία είναι δηλαδή η προστασία του λαμβανομένου προϊόντος, ενώ τα μέσα

που εφαρμόζονται για να επιτευχθεί το προϊόν αυτό, δηλαδή η επένδυση, προστατεύονται επίσης έμμεσα⁷.

32. Οι προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 7 της οδηγίας προστίθενται στις προϋποθέσεις του άρθρου 1, παράγραφος 2. Κατ' αυτόν τον τρόπο το αντικείμενο της προστασίας αναδεικνύεται στενότερη έννοια από τη «βάση δεδομένων» του άρθρου 1.

33. Το νέο *sui generis* δικαίωμα που κατοχυρώνει η οδηγία εμπνέεται από τα «Katalogrechte» των βορειών χωρών και το ολλανδικό «geschriftenbescherming». Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι πρέπει να μεταφερθούν στην οδηγία οι αντιλήψεις που έχουν αναπτυχθεί σχετικά με αυτά τα πρόδρομα συστήματα στην επιστήμη και στη νομολογία. Αντιθέτως, η οδηγία πρέπει να αποτελέσει το κριτήριο βάσει του οποίου θα ερμηνευθεί το εθνικό δικαίο, ο κανόνας δε αυτός ισχύει και για τα κράτη μέλη στα οποία εφαρμόζονταν οι πριν από την οδηγία παρόμοιες διατάξεις. Πράγματι σ' αυτά τα κράτη μέλη χρειάστηκε να προσαρμοστούν οι εθνικές νομοθεσίες προς τις διατάξεις της οδηγίας.

7 — Malte Grützmaier, *Urheber-, Leistungs- und Sui-generis-Schutz von Datenbanken*, 1999, σ. 329; Γεώργιος Κουμάντος, «Les bases de données dans la directive communautaire», *Revue internationale du droit d'auteur* 1997, σ. 79 (117). Ορισμένοι συγγραφείς φρονούν αντιθέτως ότι η προστασία καλύπτει και τις επενδύσεις (βλ. π.χ. Silke von Lewinski, στο: Michel M. Walter [Hrsg.], *Europäisches Urheberrecht*, 2001, παράγραφος 3, σχετικά με το άρθρο 7, και τους συγγραφείς που παραθέτει ο Grützmaier στη σ. 329, υποσημείωση 14).

1. Η έννοια της «ουσιώδους επένδυσης»

34. Μια από τις βασικές έννοιες για τον προσδιορισμό του περιεχομένου της προστασίας που παρέχει το *sui generis* δικαίωμα είναι η φράση «ουσιώδης επένδυση» που χρησιμοποιεί το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας. Η ουσιαστική αυτή προϋπόθεση ορίζεται ακριβέστερα ως εξής: το στοιχείο του ουσιώδους πρέπει να συντρέχει «ποιοτικώς ή ποσοτικώς». Όμως η οδηγία δεν περιέχει νομικό ορισμό αυτής της εναλλακτικής αντίληψης. Για τον λόγο αυτό, η επιστήμη ζητεί διευκρινίσεις από το Δικαστήριο. Το αίτημα αυτό είναι απόλυτα δικαιολογημένο διότι είναι το μόνο μέσο που θα εξασφαλίσει την αυτοτελή και ομοιόμορφη κοινοτική ερμηνεία. Βεβαίως, δεν πρέπει να λησμονούμε ότι η εφαρμογή των κριτηρίων ερμηνείας απόκειται σε τελευταία ανάλυση στα εθνικά δικαστήρια, πράγμα που συνεπάγεται τον κίνδυνο αποκλίσεων κατά την εφαρμογή.

35. Όπως προκύπτει από τη δομή του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας, ο όρος «ουσιώδης επένδυση» έχει έννοια σχετική. Σύμφωνα με το προοίμιο της κοινής θέσης στο πλαίσιο της οποίας η διάταξη αυτή έλαβε την τελική της μορφή, οι επενδύσεις που πρέπει να προστατευθούν είναι αυτές που πραγματοποιήθηκαν για την αναζήτηση και τη συλλογή του περιεχομένου της βάσεως δεδομένων⁸.

36. Συνεπώς, οι επενδύσεις πρέπει να αφορούν συγκεκριμένες δραστηριότητες που ανάγονται στην κατάρτιση της βάσης δεδομένων. Το άρθρο 7 μνημονεύει ενδεικτικά τις ακόλουθες δραστηριότητες: απόκτηση, έλεγχος ή παρουσίαση του περιεχομένου της βάσης δεδομένων. Δεδομένου ότι στα στοιχεία αυτά αναφέρεται χωριστό προδικαστικό ερώτημα δεν χρειάζεται να εξετάσω την έννοιά τους σ' αυτό το στάδιο.

37. Η τεσσαρακοστή αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αναφέρεται στη φύση των επενδύσεων που μπορούν να ληφθούν υπόψη. Η τελευταία φράση της είναι η ακόλουθη: «οι επενδύσεις αυτές είναι δυνατόν να συνίστανται σε διάθεση χρηματοδοτικών μέσων ή/και δαπάνη χρόνου, προσπαθειών και ενέργειας». Κατά την έβδομη αιτιολογική σκέψη πρέπει να πρόκειται για επένδυση σημαντικών ανθρωπίνων, τεχνικών και οικονομικών πόρων.

38. Επιπλέον, ο όρος «ουσιώδης» έχει και αυτός σχετική έννοια, δηλαδή προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη τις δαπάνες και αποσβέσεις⁹, αφενός, και, αφετέρου, αναλόγως της σημασίας, της φύσεως και του περιεχομένου της βάσης δεδομένων καθώς και του τομέα στον οποίο ανάγεται¹⁰.

8 — Κοινή θέση (ΕΚ) 20/95, που θεσπίστηκε από το Συμβούλιο στις 10 Ιουλίου 1995 (ΕΕ C 288 της 30ής Οκτωβρίου 1995, σ. 14).

9 — Von Lewinski (όπ.π., υποσημείωση 18), παράγραφος 9, σχετικά με το άρθρο 7.

10 — Κουμάντος (όπ.π., υποσημείωση 7), σ. 119.

39. Οι προστατευόμενες επενδύσεις, δηλαδή, δεν είναι μόνον αυτές που έχουν σημαντική αξία κατ' απόλυτη έννοια¹¹. Ωστόσο, το κριτήριο του «ουσιώδους» δεν μπορεί να νοηθεί κατά καθαρά σχετικό τρόπο. Η οδηγία απαιτεί, όπως θα απαιτούσε κάποιος κανόνας de minimis, οι δυνάμενες να προστατευθούν επενδύσεις να έχουν ένα απόλυτο κατώτατο όριο¹². Αυτό προκύπτει από τη δέκατη ένατη αιτιολογική σκέψη, όπου τονίζεται ότι η επένδυση πρέπει να είναι «επαρκώς ουσιώδης»¹³. Πάντως, αυτό το όριο πρέπει να τοποθετείται αρκετά χαμηλά. Αυτό υπαινίσσεται η πεντηκοστή πέμπτη αιτιολογική σκέψη¹⁴, που δεν περιέχει άλλη διευκρίνιση ως προς το ποσό. Εν συνεχεία, το γεγονός ότι η οδηγία πρέπει να συμβάλλει στην εναρμόνιση διαφορετικών συστημάτων επιρρωννύει την άποψη αυτή. Τέλος, ένα πολύ υψηλό όριο θα αποδυνάμωνε τον σκοπό στον οποίο αποβλέπει η οδηγία, δηλαδή να δώσει κίνητρα για επενδύσεις.

40. Ορισμένοι από τους μετέχοντες στη διαδικασία επικαλούνται, με τις γραπτές παρατηρήσεις τους, την καλούμενη «Spin-off» θεωρία βάσει της οποίας τα υποπροϊόντα δεν περιλαμβάνονται στην προστασία που παρέχει το δικαίωμα. Λαμβάνονται υπόψη μόνον τα έσοδα που χρησίμευσαν για την απόσβεση των επενδύσεων. Οι

ανωτέρω επισήμαναν ότι η επίδικη βάση δεδομένων είναι αναγκαία για την οργάνωση των αθλητικών αγώνων, πράγμα που σημαίνει ότι καταρτίστηκε προς τον σκοπό αυτόν. Η επένδυση έχει ως σκοπό την οργάνωση των πρωταθλημάτων και όχι αποκλειστικά την κατάρτιση της βάσης δεδομένων. Η επένδυση αυτή έπρεπε, εν πάση περιπτώσει, να πραγματοποιηθεί έστω και μόνο διότι υπάρχει η υποχρέωση διοργανώσεως των αγώνων. Συνεπώς, η βάση δεδομένων είναι ένα υποπροϊόν σε μια άλλη αγορά.

41. Εν προκειμένω πρέπει λοιπόν να εξετάσουμε αν και κατά ποιο τρόπο μπορεί να ληφθεί υπόψη η θεωρία «Spin-off» για την ερμηνεία της οδηγίας και ειδικότερα του sui generis δικαιώματος. Λαμβανομένων υπόψη των αμφιβολιών που διατυπώθηκαν στην παρούσα υπόθεση όσον αφορά την προστασία των βάσεων δεδομένων που αποτελούν απλώς υποπροϊόντα, επιβάλλεται κάποια απομυθοποίηση της θεωρίας «Spin-off». Η αναφορά στη θεωρία αυτή, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι εθνικές της καταβολές, εξηγείται από τον σκοπό της οδηγίας, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 10 έως 20, που είναι να ενθαρρύνει τις επενδύσεις βελτιώνοντας την προστασία τους. Η θεωρία στηρίζεται πάντως στην αντίληψη ότι οι επενδύσεις πρέπει να αποσβένονται με έσοδα που λαμβάνονται από την κύρια δραστηριότητα. Η θεωρία Spin-off έχει δηλαδή ως συνέπεια ότι η οδηγία προστατεύει μόνον τις επενδύσεις που είναι αναγκαίες για την εύρεση του περιεχομένου της βάσεως δεδομένων¹⁵. Όλα αυτά τα χειρίσματα έχουν την αξία τους και πρέπει να

11 — Von Lewinski (όπ.π., υποσημείωση 7), παράγραφος 11 σχετικά με το άρθρο 7.

12 — Josef Krähn, *Der Rechtsschutz von elektronischen Datenbanken, unter besonderer Berücksichtigung des sui-generis-Rechts*, 2001, σ. 138 επ.· Matthias Leistner, "The Legal Protection of Telephone Directories Relating to the New Database Maker's Right", *International Review of Industrial Property and Copyright Law* 2000, σ. 958.

13 — Karnell (όπ.π., υποσημείωση 4), σ. 994.

14 — J. van Manen, "Substantial investments", στο: *Allied and in friendship: for Teartse Schaper*, 2002, σ. 123 (125).

15 — Βλ. συναφώς P. Bernt Hugenholtz, «De spin-off theorie uitgesponnen», *Tidschrift voor auteurs-, media- & informatierecht* 2002, σ. 161 επ.

ληφθούν υπόψη για την ερμηνεία της οδηγίας. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι στο όνομα της θεωρίας αυτής θα αποκλειστεί κάθε άλλο στοιχείο. Αυτό που είναι και παραμένει καθοριστικής σημασίας για την ερμηνεία της οδηγίας είναι οι διατάξεις της.

42. Για να επιλυθεί το νομικό ζήτημα που ανακύπτει εν προκειμένω πρέπει να ληφθεί ως αφετηρία το ακόλουθο ερώτημα: πρέπει να εξαρτάται η παροχή προστασίας σε μια βάση δεδομένων από την πρόθεση του δημιουργού της βάσης ή από τον σκοπό της, στην περίπτωση που τα δύο αυτά στοιχεία δεν συμπίπτουν; Στο σημείο αυτό θα μπορούσα να αρκεστώ στην παρατήρηση ότι η οδηγία και δη ούτε στο άρθρο 1 ούτε στο άρθρο 7 μνημονεύει τον σκοπό της βάσης δεδομένων. Αν, όμως, ο νομοθέτης ήθελε να επιβάλει τέτοια προϋπόθεση θα το είχε διευκρινίσει ρητά. Συγκεκριμένα, τόσο το άρθρο 1 όσο και το άρθρο 7 δείχνουν ότι σαφής πρόθεσή του ήταν να καθορίσει ένα σύνολο προϋποθέσεων. Εξ αυτού έπεται ότι ο σκοπός της βάσης δεδομένων δεν αποτελεί κριτήριο που πρέπει να ληφθεί υπόψη για να προσδιοριστεί αν η βάση δεδομένων καλύπτεται από την προστασία. Το καθοριστικό στοιχείο είναι οι προϋποθέσεις που απαριθμεί το άρθρο 7. Η τεσσαρακοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη που επικαλούνται ορισμένοι διάδικοι δεν μεταβάλλει το συμπέρασμα αυτό. Αφενός, διότι αυτή η αιτιολογική σκέψη αφορά το εύρος της *sui generis* προστασίας και, αφετέρου, διότι σκοπεί να εξασφαλίσει ότι δεν θα θιγεί η επένδυση.

43. Ούτε οι λοιπές αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας που αναφέρονται στις επενδύσεις και των οποίων υπογραμμίστηκε η σημασία όπως είναι η δέκατη ένατη και η τεσσαρακοστή περιέχουν στοιχεία που να υπαινίσσονται ότι η προστασία μιας βάσης δεδομένων εξαρτάται από τον σκοπό της.

44. Στην πράξη εξάλλου μπορεί να υπάρχουν δημιουργοί βάσεων δεδομένων που εξυπηρετούν πλείονες σκοπούς με την ίδια βάση. Μπορεί δηλαδή να συμβεί ότι οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν προς τον σκοπό αυτόν δεν μπορούν να αναχθούν σε ένα σαφή σκοπό ή δεν μπορούν να διακριθούν από το λοιπό πλαίσιο. Στην περίπτωση αυτή, το κριτήριο του σκοπού της βάσης δεδομένων δεν παρέχει σαφή λύση. Πράγματι, η επένδυση είτε θα προστατευόταν ανεξάρτητα από την ύπαρξη άλλου σκοπού είτε θα εστερείτο πλήρως προστασίας λόγω αυτού του άλλου σκοπού. Κατά συνέπεια, το κριτήριο του σκοπού αποδεικνύεται είτε ανεφάρμοστο είτε ασυμβίβαστο με τον σκοπό που εξυπηρετεί η οδηγία. Συγκεκριμένα, ο αποκλεισμός της προστασίας των βάσεων δεδομένων που εξυπηρετούν πολλαπλούς σκοπούς αντιβαίνει στον στόχο της οδηγίας που είναι να δημιουργήσει συνθήκες ευνοούσες τις επενδύσεις. Αυτό θα συνιστούσε μεγάλο εμπόδιο για τις επενδύσεις της βάσης δεδομένων πολλαπλής λειτουργίας.

45. Η επίδικη στην κύρια δίκη βάση δεδομένων αποτελεί παράδειγμα περίπτωσης

στην οποία η κατάρτιση της βάσης δεδομένων γίνεται επίσης και για τη διοργάνωση των πρωταθλημάτων. Η κατάρτιση μιας χωριστής βάσης δεδομένων —ενδεχομένως πανομοιότυπης— για κάθε σκοπό θα ήταν ριζικά αντίθετη με τα οικονομικά συμφέροντα και δεν μπορεί να επιβληθεί στο όνομα της οδηγίας.

46. Για να κριθεί, αν, στην υπόθεση της κύριας δίκης, πρόκειται για ουσιώδη επένδυση, πρέπει να εφαρμοστούν τα προαναφερθέντα κριτήρια σε συγκεκριμένη πραγματική κατάσταση. Σύμφωνα με την κατανομή των αρμοδιοτήτων που προβλέπει το άρθρο 234 ΕΚ όσον αφορά τις προδικαστικές παραπομπές, αυτό είναι έργο του εθνικού δικαστηρίου. Για να εκτιμηθούν οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν για τη βάση δεδομένων πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να περιληφθούν οι παράμετροι που λαμβάνονται υπόψη για τον σχεδιασμό των αγώνων, όπως το ενδιαφέρον που παρουσιάζει ο αγώνας για τους θεατές, τα συμφέροντα των εταιριών στοιχημάτων, η εμπορική εκμετάλλευση από τους ομίλους, οι άλλες τοπικές εκδηλώσεις στην προβλεπόμενη ημερομηνία, η ισόρροπη κατανομή των αγώνων από γεωγραφικής σκοπιάς, καθώς και η πρόληψη της διατάραξης της δημόσιας τάξης. Τέλος, πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη, κατά την εκτίμηση αυτή, ο αριθμός των αγώνων. Το βάρος αποδείξεως όσον αφορά τις πραγματοποιηθείσες επενδύσεις φέρει ο διάδικος που επικαλείται την προστασία του *sui generis* δικαιώματος.

2. Ο όρος «απόκτηση» κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας

47. Η αντιδικία στην παρούσα υπόθεση αφορά το ζήτημα αν υπάρχει απόκτηση κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας. Η διάταξη αυτή προστατεύει μόνον τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται για την «απόδειξη», τον «έλεγχο» ή την «παρουσίαση» του περιεχομένου της βάσης δεδομένων.

48. Ως αφετηρία πρέπει να ληφθεί ο σκοπός του *sui generis* δικαιώματος, δηλαδή η προστασία του κατασκευαστή της βάσης δεδομένων. Μπορούμε συνεπώς να θεωρήσουμε την κατασκευή ως τον καθόλου όρο¹⁶ που περιλαμβάνει την απόκτηση, τον έλεγχο και την παρουσίαση.

49. Η κύρια δίκη αφορά ένα πολυσυζητημένο νομικό ζήτημα και δη το ερώτημα αν και ενδεχομένως υπό ποιους όρους —και σε ποιο βαθμό— η οδηγία προστατεύει όχι μόνο τα υπάρχοντα δεδομένα, αλλά και τα νεοδημιουργηθέντα από τον κατασκευαστή. Αν η απόκτηση αφορά μόνον τα υπάρχοντα δεδομένα, τότε η προστασία των επενδύσεων καλύπτει μόνον αυτή την απόκτηση. Αν δηλαδή ληφθεί ως βάση αυτή η αντίληψη της απόκτησης, η προστασία της επίδικης στην κύρια δίκη βάσης δεδομένων εξαρτάται από το ζήτημα αν τα αποκτηθέντα δεδομένα ήταν υπάρχοντα δεδομένα.

16 — Giovanni Guglielmetti, «La tutela delle banche dati con diritto sui generis nella direttiva 96/9/CE», *Contratto e impresa. Europa*, 1997, σ. 177 (184).

50. Αντιθέτως, αν εξεταστεί, κατ' αρχάς, ως όρος γένους, ο όρος της κατασκευής, δηλαδή ο εφοδιασμός της βάσης δεδομένων με ένα περιεχόμενο¹⁷, τότε μπορούν να ληφθούν υπόψη τόσο τα υπάρχοντα όσο και τα νεοδημιουργηθέντα¹⁸.

51. Η σύγκριση της έννοιας της απόκτησης που χρησιμοποιεί το άρθρο 7, παράγραφος 1, με τις δραστηριότητες που μνημονεύει η τριακοστή ένατη αιτιολογική σκέψη θα μπορούσε να παράσχει κάποια διευκρίνιση. Θα παρατηρήσω πάντως εξ αρχής ότι οι διάφορες γλωσσικές αποδόσεις διαφέρουν.

52. Ο όρος «Beschaffung» (απόκτηση) που χρησιμοποιεί το άρθρο 7, παράγραφος 1, του γερμανικού κειμένου δεν μπορεί παρά να αφορά τα υπάρχοντα δεδομένα, διότι μπορεί να γίνει λόγος μόνο για απόκτηση αυτού που ήδη υπάρχει. Υπ' αυτή την έννοια, η απόκτηση (Beschaffung) είναι ακριβώς το αντίθετο της δημιουργίας (Erschaffung). Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουμε ερμηνεύοντας το πορτογαλικό, το γαλλικό, το ισπανικό και το αγγλικό κείμενο που παραπέμπουν όλα στο λατινικό «obtenere», δηλαδή «αποκτώ». Το φινλανδικό και το δανικό κείμενο συνηγορούν επίσης υπέρ συστατικής ερμηνείας. Η διασταλτική ερμηνεία του γερμανικού και του αγγλικού κειμένου που επικαλέστηκαν ορισμένοι διάδικοι στηρίζεται συνεπώς σε πλάνη.

53. Η τριακοστή ένατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας που αναφέρεται στο αντικείμενο του *sui generis* δικαιώματος θα μπορούσε να παράσχει πρόσθετα στοιχεία για την ορθή ερμηνεία του όρου «απόκτηση» (Beschaffung) κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας. Αυτή η αιτιολογική σκέψη μνημονεύει μόνο δύο είδη δραστηριοτήτων όσον αφορά τις προστατευόμενες επενδύσεις: την αναζήτηση και τη συγκέντρωση του περιεχομένου. Και εδώ όμως ανακλύπτον προβλήματα από τις διαφορές μεταξύ των κειμένων στις διάφορες γλώσσες. Τα περισσότερα κείμενα χρησιμοποιούν για την πρώτη δραστηριότητα τον ίδιο όρο με αυτόν που χρησιμοποιεί το άρθρο 7, παράγραφος 1 (απόκτηση). Επιπλέον, οι χρησιμοποιούμενοι όροι δεν περιγράφουν πάντα την ίδια δραστηριότητα, ανάγονται όμως κυρίως στην αναζήτηση και στη συγκέντρωση του περιεχομένου της βάσης δεδομένων.

54. Οι γλωσσικές αποδόσεις, που στην τριακοστή ένατη αιτιολογική σκέψη χρησιμοποιούν δύο όρους διαφορετικούς από τους όρους του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας, πρέπει να ερμηνευθούν κατά την έννοια ότι οι δύο μνημονευόμενες δραστηριότητες πρέπει να θεωρηθούν ως υποκατηγορία της απόκτησης του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας. Βεβαίως, ανακλύπει το ερώτημα γιατί η τριακοστή ένατη αιτιολογική σκέψη περιγράφει ακριβέστερα μόνο την απόκτηση και όχι τον έλεγχο ή την παρουσίαση. Οι δύο τελευταίες δραστηριότητες μνημονεύονται για πρώτη φορά στην τεσσαρακοστή αιτιολογική σκέψη.

17 — Andrea Etienne Calame, *Der rechtliche Schutz von Datenbanken unter besonderer Berücksichtigung des Rechts der Europäischen Gemeinschaften*, 2002, σ. 115, υποσημείωση 554.

18 — Grützmacher (όπ.π., υποσημείωση 7), σ. 330 επ.· Matthias Leistner, *Der Rechtsschutz von Datenbanken im deutschen und europäischen Recht*, 2000, σ. 53 επ.

55. Οι γλωσσικές αποδόσεις που στην τριακοστή ένατη αιτιολογική σκέψη χρησιμοποιούν τους ίδιους όρους με αυτούς του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας πρέπει αντιστρόφως να ερμηνευθούν κατά την έννοια ότι ο όρος «απόκτηση» (Beschaffung) που χρησιμοποιεί η τριακοστή ένατη αιτιολογική σκέψη έχει πλέον περιορισμένο περιεχόμενο, ενώ ο όρος που χρησιμοποιεί το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας πρέπει να νοηθεί υπό ευρύτερη έννοια, υπό την έννοια δηλαδή ότι καλύπτει και τις άλλες δραστηριότητες που μνημονεύει η τριακοστή ένατη αιτιολογική σκέψη.

που η απόκτηση πραγματοποιήθηκε αρχικά ενόψει δραστηριότητας διαφορετικής από την κατασκευή της συγκεκριμένης βάσης δεδομένων. Πράγματι, η οδηγία προστατεύει την απόκτηση δεδομένων και όταν δεν πραγματοποιείται ενόψει κατάρτισης βάσης δεδομένων²², πράγμα που συνηγορεί επίσης υπέρ της άποψης ότι στο πεδίο εφαρμογής της προστασίας εμπίπτει μια εξωτερική βάση δεδομένων που στηρίζεται σε εσωτερική βάση δεδομένων.

56. Συνεπώς, όλες οι γλωσσικές αποδόσεις επιτρέπουν την ερμηνεία ότι η «απόκτηση» κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας είναι σαφές ότι δεν καλύπτει την κατά κυριολεξία εύρεση των δεδομένων, δηλαδή τη γένεσή τους¹⁹ και συνεπώς αποκλείει την προπαρασκευαστική φάση²⁰. Αν, πάντως, η δημιουργία των δεδομένων συμπίπτει με τη συλλογή και τη διευθέτησή τους καλύπτεται από την προστασία της οδηγίας.

58. Στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εκτιμήσει τις δραστηριότητες της εταιρίας Fixtures στηριζόμενο στην κατά τα προεκτεθέντα ερμηνεία του όρου «απόκτηση». Στο πλαίσιο αυτό πρέπει, πρώτον, να χαρακτηρίσει τα δεδομένα και τα της χρησιμοποίησής τους από την απόκτησή τους μέχρι την καταγραφή τους στη βάση δεδομένων. Θα πρέπει να εξετάσει πώς πρέπει να χαρακτηριστεί η κατάρτιση των προγραμμάτων των αγώνων, δηλαδή στην ουσία η συγκέντρωση των ονομάτων, των ομάδων με τους τόπους και τις ημερομηνίες των διαφόρων συναντήσεων. Εν προκειμένω, το γεγονός ότι ο προγραμματισμός των αγώνων είναι το αποτέλεσμα συζητήσεων μεταξύ πλειόνων μερών και δη της αστυνομίας, των ομίλων και των ενώσεων οπαδών, φαίνεται να σημαίνει ότι πρόκειται για υπάρχοντα δεδομένα. Ομοίως, τα γεγονότα ότι τα δεδομένα συγκεντρώθηκαν για σκοπό διαφορετικό από την κατάρτιση της βάσης δεδομένων, όπως δήλωσαν διάφοροι διάδικοι, στηρίζει ενδεχομένως το συμπέρασμα ότι πρόκειται για υπάρχοντα δεδομένα.

57. Συναφώς, υπενθυμίζω ότι η θεωρία του υποπροϊόντος «Spin-off» δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη. Ο σκοπός που επιδιώκεται με την απόκτηση του περιεχομένου μιας βάσης δεδομένων δεν μπορεί να διαδραματίσει, δηλαδή, κανένα ρόλο²¹. Αυτό σημαίνει ότι η προστασία χωρεί και στις περιπτώσεις

19 — Leistner (όπ.π., υποσημείωση 18), σ. 152.

20 — Guglielmetti (υποσημείωση 16), σ. 184. Karnell (υποσημείωση 4), σ. 993.

21 — Βλ. υπέρ της απόψεως αυτής Hugenholtz (όπ.π., υποσημείωση 15), σ. 161 (164, υποσημείωση 19).

22 — Von Lewinski (όπ.π., υποσημείωση 7), παράγραφος 5 σχετικά με το άρθρο 7.

59. Ωστόσο, ακόμη και αν χαρακτηριστούν οι δραστηριότητες αυτές ως δημιουργία νέων δεδομένων, είναι δυνατόν να έχουμε «απόκτηση» κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας. Αυτό θα συνέβαινε αν η δημιουργία των δεδομένων συνέπιπτε με την επεξεργασία τους από την οποία και δεν θα μπορούσε να αποχωριστεί.

3. Ο όρος «έλεγχος» κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας

60. Η χρησιμοποίηση της βάσης δεδομένων για την καλή διεξαγωγή των αγώνων και την οικονομική τους εκμετάλλευση προϋποθέτει ότι το περιεχόμενο της επίδικης βάσης δεδομένων ελέγχεται διαρκώς. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι η βάση δεδομένων ελέγχεται συνεχώς ως προς την ακριβειά της. Αν από τον έλεγχο προκύπτει ότι πρέπει να γίνουν τροποποιήσεις, πραγματοποιούνται οι απαιτούμενες προσαρμογές.

61. Δεν έχει σημασία το ότι ορισμένες από αυτές τις ενημερώσεις δεν αποτελούν έλεγχο του περιεχομένου της βάσης δεδομένων. Για να υπάρχει αντικείμενο που εμπίπτει στην προστασία του *sui generis* δικαιώματος αρκεί ορισμένες από τις ενέργειες αυτές να μπορούν να χαρακτηριστούν ως έλεγχος κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας και ότι οι ουσιαστικές επενδύσεις αφορούν επίσης εν μέρει ενέργειες που μνημονεύει το άρθρο 7.

4. Ο όρος «παρουσίαση» κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας

62. Η προστασία που παρέχει το *sui generis* δικαίωμα αφορά, εκτός από την «απόκτηση» και τον «έλεγχο» του περιεχομένου της βάσης δεδομένων, και την «παρουσίασή» της. Αυτό περιλαμβάνει όχι μόνον την κατά κυριολεξία παρουσίαση για τον χρήστη της βάσης δεδομένων, δηλαδή το εξωτερικό σχήμα, αλλά και τη διάρθρωση καθώς και την οργάνωση του περιεχομένου. Γενικά, ένα σύστημα ευρετηριάσεως και αποθηκεύσεως πληροφοριών συμβάλλει στην καλύτερη μορφολογική παρουσίαση των δεδομένων. Όπως προκύπτει από την εικοστή αιτιολογική σκέψη, η προστασία που προβλέπει η οδηγία μπορεί να ισχύει επίσης για τα στοιχεία που είναι αναγκαία για τη λειτουργία της βάσης δεδομένων²³.

B — Επί του περιεχομένου της προστασίας

63. Εξ αρχής υπενθυμίζω ότι ο στόχος που επιδιώχθηκε με την καθιέρωση του *sui generis* δικαιώματος δεν ήταν η εναρμόνιση του δικαιώματος, αλλά η επιδίωξη ιδρύσεως νέου δικαιώματος²⁴. Το δικαίωμα αυτό είναι ευρύτερο από τα δικαιώματα διανομής και αναπαραγωγής που γνωρίζαμε μέχρι τώρα. Για τον προσδιορισμό των απαγορευομένων

23 — Calame (όπ.π., υποσημείωση 17), σ. 116.

24 — Κοινή θέση (ΕΚ) 20/95 (όπ.π., υποσημείωση 8), παράγραφος 14.

πράξεων πρέπει να ληφθεί υπόψη και αυτό το δικαίωμα. Για τον λόγο αυτόν έχουν ιδιαίτερη σημασία οι νομικοί ορισμοί που περιέχει το άρθρο 7, παράγραφος 2.

νται. Οι πράξεις που μπορούν να απαγορευθούν και κατά συνέπεια απαγορεύονται είναι αφενός η εξαγωγή και αφετέρου η αναχρησιμοποίηση. Το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περιέχει νομικούς ορισμούς της «εξαγωγής» και της «αναχρησιμοποίησης».

64. Το άρθρο της οδηγίας απαρτίζεται εκ πρώτης όψης από δύο ομάδες απαγορευτικών κανόνων ή, αν το εξετάσουμε από τη σκοπιά του δικαιούχου δηλαδή αυτού που δημιούργησε τη βάση δεδομένων, από δύο διαφορετικές κατηγορίες δικαιωμάτων. Ενώ η παράγραφος 1 διατυπώνει απαγόρευση αφορώσα το κύριο μέρος της βάσης δεδομένων, η παράγραφος 5 απαγορεύει ορισμένες πράξεις που αφορούν επουσιώδη μέρη της βάσης δεδομένων²⁵. Ωστόσο, αν στηριχθούμε στον παραλληλισμό μεταξύ ουσιώδους και επουσιώδους μπορούμε να θεωρήσουμε την παράγραφο 5 ως εξαίρεση από τον κανόνα της παραγράφου 1. Η παράγραφος 5 σκοπεί να προλάβει την παράκαμψη της απαγόρευσης της παραγράφου 1²⁶, και κατά συνέπεια μπορεί να χαρακτηριστεί και ως ρήτρα προστασίας²⁷.

66. Η απαγόρευση που προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 1, όντως τελεί υπό προϋποθέσεις: προϋποθέτει συγκεκριμένα ότι η απαγορευόμενη πράξη αφορά το σύνολο ή ουσιώδες μέρος της βάσης δεδομένων.

67. Κατά συνέπεια, θα αναλύσω τις δύο αυτές περιπτώσεις στηριζόμενη στη διάκριση που είναι καθοριστική για την εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας, μεταξύ «ουσιωδών» και «επουσιωδών» μερών της βάσης δεδομένων. Στη συνέχεια, θα εξετάσω τις πράξεις που απαγορεύονται βάσει της παραγράφου 1 και της παραγράφου 5.

65. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας ρυθμίζει το δικαίωμα του κατασκευαστή της βάσης δεδομένων να απαγορεύσει ορισμένες πράξεις. Κατ' αυτόν τον τρόπο, υποδηλώνει συγχρόνως ότι οι πράξεις αυτές απαγορεύο-

1. Η έννοια του «ουσιώδους μέρους μιας βάσεως δεδομένων» κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας (τρίτο προδικαστικό ερώτημα)

25 — Jens-Lienhard Gaster, *Der Rechtsschutz von Datenbanken*, 1999, παράγραφος 492.

26 — Oliver Hornung, *Die EU-Datenbank-Richtlinie und ihre Umsetzung in das deutsche Recht*, 1998, σ. 116 επ. Leistner (όπ.π., υποσημείωση 18), σ. 180 von Lewinski (όπ.π., υποσημείωση 7), παράγραφος 16 σχετικά με το άρθρο 7.

27 — Κοινή θέση (ΕΚ) 20/95 (όπ.π., υποσημείωση 8), παράγραφος 14.

68. Με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ερωτά πώς πρέπει να ερμηνευθεί η έκφραση «ουσιώδες μέρος μιας βάσεως δεδομένων» υπό την έννοια του άρθρου 7,

παράγραφος 1, της οδηγίας. Αντίθετα προς άλλες σημαντικές έννοιες, η έκφραση αυτή δεν ορίζεται στην οδηγία. Ο ορισμός εγκαταλείφθηκε κατά τη διάρκεια της νομοθετικής διαδικασίας, ειδικότερα στο στάδιο της κοινής θέσεως του Συμβουλίου.

69. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας αφορά δύο περιπτώσεις. Από το κείμενο του άρθρου προκύπτει ότι ο ουσιώδης χαρακτήρας μπορεί να έχει ποσοτική ή ποιοτική βάση. Η διάρθρωση αυτή, την οποία επέλεξε ο νομοθέτης, πρέπει συνεπώς να ερμηνευθεί ως σημαίνουσα ότι ένα μέρος της βάσεως δεδομένων μπορεί να είναι ουσιώδες ή να είναι ουσιώδες μόνον από ποιοτικής και όχι από ποσοτικής απόψεως. Πρέπει συνεπώς να απορριφθεί η θέση ότι οι απαγορευόμενες πράξεις πρέπει συστηματικά να αφορούν ένα ποσοτικά ελάχιστο μέρος της βάσεως δεδομένων.

70. Η εναλλακτική ποσοτική βάση πρέπει να ερμηνευθεί ως προϋποθέτουσα την ποσοτικοποίηση του μέρους της βάσεως δεδομένων το οποίο αφορά μια απαγορευόμενη ενέργεια. Τίθεται στην περίπτωση αυτή το ερώτημα αν πρέπει να χρησιμοποιηθεί εδώ μια σχετική ή απόλυτη έννοια. Τούτο σημαίνει ότι πρέπει είτε να συγκριθεί το επίμαχο μέρος με το σύνολο του περιεχομένου της βάσεως δεδομένων²⁸ είτε να εκτιμηθεί το επίμαχο μέρος αυτό καθ' εαυτό.

71. Σημειωτέον συναφώς ότι μια υπό σχετική έννοια κατανόηση θα μπορούσε να έχει δυσμενείς συνέπειες για τους κατασκευαστές μεγάλων βάσεων δεδομένων²⁹, καθόσον το επίμαχο μέρος θα είναι όλο και λιγότερο ουσιώδες στον βαθμό που αυξάνει η διάσταση του συνόλου. Σε μια τέτοια περίπτωση, μια συμπληρωματική ποιοτική εκτίμηση θα μπορούσε να επιτρέψει μια σύγκριση, καθόσον μπορεί παρ' όλ' αυτά να θεωρηθεί ουσιώδες από ποιοτική άποψη ένα μέρος μικρών σχετικά διαστάσεων. Είναι ομοίως δυνατό να συσχετισθούν οι δύο ποσοτικές προσεγγίσεις. Τούτο θα καθιστούσε δυνατό τον χαρακτηρισμό ως ουσιώδους ενός μέρους σχετικά περιορισμένου, λόγω του απόλυτου μεγέθους του.

72. Τίθεται επίσης το ζήτημα αν η ποσοτική εκτίμηση μπορεί να συνδυαστεί με την ποιοτική εκτίμηση. Τούτο μπορεί βεβαίως να συμβεί μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες είναι δυνατή μια ποιοτική εκτίμηση. Αν τούτο συμβαίνει, τίποτα δεν εμποδίζει τη μέτρηση των επίμαχων μερών σύμφωνα με τις δύο προσεγγίσεις.

73. Στο πλαίσιο της ποιοτικής εκτιμήσεως, η τεχνική ή οικονομική αξία διαδραματίζει εν πάση περιπτώσει κάποιο ρόλο³⁰. Έτσι, ένα μέρος που έχει περιορισμένο μέγεθος, αλλά το οποίο είναι ουσιώδες λόγω της αξίας του, μπορεί να ληφθεί υπόψη. Για παράδειγμα,

29 — Grützmacher (όπ.π., υποσημείωση 7), σ. 340.

30 — Gaster (όπ.π., υποσημείωση 25), παράγραφος 495. Grützmacher (όπ.π., υποσημείωση 7), σ. 340. von Lewinski (όπ.π., υποσημείωση 7), παράγραφος 15 σχετικά με το άρθρο 7.

28 — Βλ. αντί πολλών von Lewinski (όπ.π., υποσημείωση 7), παράγραφος 15 σχετικά με το άρθρο 7.

όσον αφορά την αξία καταλόγων στον αθλητικό τομέα, έχουν αναφερθεί τα στοιχεία της πληρότητας και της ακρίβειάς τους.

74. Η οικονομική αξία ενός μέρους μιας βάσεως δεδομένων υπολογίζεται κατά γενικό κανόνα με γνώμονα την έλλειψη ζητήσεως στην αγορά³¹, η οποία οφείλεται στο γεγονός ότι το επίμαχο μέρος δεν έχει εξαχθεί ή αναχρησιμοποιηθεί με βάση τις συνθήκες της αγοράς, αλλά κατ' άλλο τρόπο. Η εκτίμηση του επίμαχου μέρους και της οικονομικής αξίας του μπορεί επίσης να πραγματοποιηθεί από την άποψη του προσώπου που προέβη στην πράξη, εξετάζοντας τις οικονομίες που αυτός πραγματοποίησε χάρη στην εξαγωγή ή στην αναχρησιμοποίηση.

75. Αν ληφθεί ως αφετηρία ο σκοπός τον οποίο επιδιώκει το άρθρο 7 της οδηγίας, ήτοι η προστασία των επενδύσεων, πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι επενδύσεις που πραγματοποίησε ο κατασκευαστής της βάσεως δεδομένων³². Συγκεκριμένα, από την τεσσαρακοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη προκύπτει ότι η απαγόρευση των εξαγωγών και αναχρησιμοποιήσεων αποσκοπεί στο να μη θιγούν οι επενδύσεις³³.

76. Οι πραγματοποιηθείσες επενδύσεις μπορούν κατά συνέπεια να αποτελέσουν στοιχεία για την εκτίμηση της αξίας του επίμαχου μέρους της βάσεως δεδομένων, ειδικότερα δε του κόστους κτήσεως³⁴.

77. Ομοίως η οδηγία δεν ορίζει το όριο εκείθεν του οποίου μπορεί να γίνει λόγος για ουσιώδη χαρακτήρα. Η νομική επιστήμη θεωρεί σαφέστατα ότι βούληση του νομοθέτη υπήρξε να αφήσει στη νομολογία τη μέριμνα καθορισμού του ορίου αυτού³⁵.

78. Ο ουσιώδης χαρακτήρας δεν μπορεί ωστόσο να εξαρτάται από τη σημασία της προκληθείσας ζημίας³⁶. Ο σχετικός υπαινιγμός που περιέχεται στο προοίμιο, στην τεσσαρακοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη *in fine*, δεν μπορεί να αρκεί για να καθοριστεί τόσο υψηλά το όριο από το οποίο εξαρτάται η προστασία. Εξάλλου, μπορεί να τεθεί το ερώτημα αν η «σημαντική προσβολή» μπορεί πράγματι να αποτελέσει κριτήριο για να καθοριστεί το τι είναι ουσιώδες, καθόσον η τεσσαρακοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη μπορεί επίσης να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι μια «σημαντική προσβολή» αποτελεί πρόσθετη προϋπόθεση απαιτούμενη στην περίπτωση κατά την οποία έχει ήδη αποδειχθεί ότι πρόκειται για ουσιώδες μέρος μιας βάσεως δεδομένων. Ακόμη και οι συνέπειες των απαγορευομένων πράξεων, που μνημονεύονται στην έκτη αιτιολογική σκέψη, ήτοι

31 — Krähn (όπ.π., υποσημείωση 12), σ. 162.

32 — Βλ. Guglielmetti (όπ.π., υποσημείωση 16), σ. 186. Krähn (όπ.π., υποσημείωση 12), σ. 161. Leistner (όπ.π., υποσημείωση 18), σ. 172.

33 — Σύμφωνα με μια άποψη, η αφηρημένη ιδιοποίηση θα αρκούσε για να προκαλέσει τη ζημία: βλ. Leistner (όπ.π., υποσημείωση 18), σ. 173. βλ. Herman M. H. Speyart, «De databank-richtlijn en haar gevolgen voor Nederland», *Informatierecht* — AMI 1996, σ. 171 (174).

34 — Carine Doutrelepoint, «Le nouveau droit exclusif du producteur de bases de données consacré par la directive européenne 96/6/CE du 11 mars 1996: un droit sur l'information?», στο: *Mélanges en hommage à Michel Waëlbroeck*, 1999, σ. 903 (913).

35 — Doutrelepoint (όπ.π., υποσημείωση 34), σ. 913. Gaster (όπ.π., υποσημείωση 25), παράγραφος 496. Leistner (όπ.π., υποσημείωση 18), σ. 171. von Lewinski (όπ.π., υποσημείωση 7), παράγραφος 15 σχετικά με το άρθρο 7.

36 — Βλ. ωστόσο υπό αντίθετη έννοια Karnell (όπ.π., υποσημείωση 4), σ. 1000. Krähn (όπ.π., υποσημείωση 12), σ. 163.

οι σοβαρές οικονομικές και τεχνικές συνέπειες, δεν φαίνεται να δικαιολογούν μια υπερβολικά αυστηρή εκτίμηση από την άποψη της ζημίας. Οι δύο αιτιολογικές σκέψεις αποσκοπούν μάλλον στο να τονίσουν την ανάγκη, από οικονομικής απόψεως, της προστασίας των βάσεων δεδομένων.

79. Όσον αφορά την αξιολόγηση του επίμαχου εν προκειμένω μέρους της βάσεως δεδομένων, είναι αναμφισβήτητο ότι οι πράξεις διενεργούνται κάθε βδομάδα. Πρέπει συνεπώς να τεθεί το ερώτημα αν, σε περίπτωση εκτιμήσεως με βάση τη σχετική προσέγγιση, τα επίμαχα μέρη πρέπει να αναχθούν στο σύνολο της βάσεως δεδομένων ή στο σύνολο της εν λόγω εβδομάδας. Τέλος, μπορεί να υποτεθεί ότι όλα τα μέρη για τα οποία πρόκειται κάθε βδομάδα συσσωρεύονται στο σύνολο της αθλητικής περιόδου και ότι το άθροισμα που λαμβάνεται έτσι πρέπει να συγκριθεί με το σύνολο της βάσεως δεδομένων.

80. Κατά συνέπεια, μόνο μια σύγκριση στην ίδια διαχρονική βάση, τόσο για το επίμαχο μέρος όσο και για το σύνολο, αντιστοιχεί σε ερμηνεία σύμφωνη με τον σκοπό του *suī generis* δικαιώματος. Μια τέτοια σύγκριση μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε ανά εβδομάδα είτε για το σύνολο της περιόδου. Αν πρόκειται για άνω του ημίσεως των αγώνων, μπορεί ασφαλώς να χαρακτηριστεί το επίμαχο μέρος ως ουσιώδες. Ωστόσο, ένα μέρος που αντιπροσωπεύει λιγότερο από το ήμισυ των αγώνων, αναγόμενο στο σύνολο, μπορεί να αρκεί αν η αναλογία είναι υψηλότερη σε ορισμένες κατηγορίες αγώνων, όπως για παράδειγμα στην «πρώτη κατηγορία».

81. Σε περίπτωση που η εκτίμηση γίνεται με βάση την απόλυτη αξία, τα μέρη για τα οποία πρόκειται αντιστοίχως πρέπει να προστίθενται έως ότου το άθροισμα φθάσει το όριο εκείθεν του οποίου τα επίμαχα μέρη καθίστανται ουσιώδη. Μπορεί συνεπώς να εκτιμηθεί από πότε και μετά τα επίμαχα μέρη μπορούν να χαρακτηριστούν ως ουσιώδη.

2. Οι απαγορεύσεις που αφορούν το ουσιώδες μέρος του περιεχομένου μιας βάσεως δεδομένων (τέταρτο προδικαστικό ερώτημα)

82. Το δικαίωμα του κατασκευαστή να απαγορεύει ορισμένες πράξεις, το οποίο προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας, καθιστά δυνατή τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι οι πράξεις αυτές, ήτοι η εξαγωγή και η αναχρησιμοποίηση, απαγορεύονται. Οι πράξεις αυτές χαρακτηρίζονται έτσι ως «χωρίς άδεια» σε μια σειρά αιτιολογικών σκέψεων³⁷.

83. Εν συνέχεια, πρέπει να ερμηνευθούν οι έννοιες της «εξαγωγής» και της «αναχρησιμοποίησης». Πρέπει προς τούτο να ερμηνευθούν οι αντίστοιχοι νομικοί ορισμοί που διαλαμβάνονται στο άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας. Υπενθυμίζω, στο πλαίσιο αυτό, τον σκοπό της οδηγίας που συνίσταται στην καθιέρωση ενός νέου είδους δικαιώματος, πράγμα το οποίο πρέπει να ληφθεί υπόψη ως κριτήριο κατά την ερμηνεία των δύο αυτών εννοιών.

37 — Βλ., για παράδειγμα, την τεσσαρακοστή πρώτη, τεσσαρακοστή δεύτερη, τεσσαρακοστή πέμπτη και τεσσαρακοστή έκτη αιτιολογική σκέψη.

84. Ο σκοπός ή η πρόθεση του χρήστη του περιεχομένου της βάσεως δεδομένων δεν έχει καμία επίπτωση όσον αφορά τις δύο αυτές απαγορευόμενες πράξεις. Δεν έχει συνεπώς σημασία αν η χρήση είναι αμιγώς εμπορική ή όχι. Μόνον τα χαρακτηριστικά που διαλαμβάνονται στους δύο νομικούς ορισμούς παραμένουν καθοριστικά.

85. Αντιθέτως προς όσα προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 5, τα δύο μέτρα απαγορεύσεως δεν περιορίζονται εδώ στις επαναλαμβανόμενες και συστηματικές πράξεις. Δεδομένου ότι οι παραγόμενες πράξεις πρέπει, σύμφωνα με την παράγραφο 1, να αφορούν ουσιώδη μέρη του περιεχομένου μιας βάσεως δεδομένων, ο κοινοτικός νομοθέτης τις εξαρτά από προϋποθέσεις που είναι λιγότερο αυστηρές απ' ό,τι για τις πράξεις που αφορούν επουσιώδη μέρη και διαλαμβάνονται στην παράγραφο 5.

86. Συναφώς πρέπει να επιστήσω την προσοχή σε μια πεπλανημένη ερμηνεία της οδηγίας³⁸. Στον βαθμό που ο νομικός ορισμός του άρθρου 7, παράγραφος 2, αφορά είτε το σύνολο είτε ένα ουσιώδες μέρος, ο ορισμός αυτός επαναλαμβάνει άσκοπα την προϋπόθεση αυτή που προβλέπεται ήδη στην παράγραφο 1. Ο νομικός ορισμός που διαλαμβάνεται στο άρθρο 7, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το άρθρο 7, παράγραφος 5, καταλήγει μάλιστα σε μια αντίφαση. Συγκεκριμένα, η παράγραφος 5 απαγορεύει την εξαγωγή και την αναχρησιμοποίηση επουσιωδών μερών. Αν οι έννοιες της εξαγωγής και της αναχρησιμοποίησης ερμηνευόνταν με γνώμονα τον νομικό ορισμό του άρθρου 7, παράγραφος 2, τούτο θα

είχε ως συνέπεια –παραδόξως– το άρθρο 7, παράγραφος 5, να απαγορεύει ορισμένες πράξεις επί επουσιωδών μερών μόνον αν αφορούν το σύνολο ή ουσιώδη μέρη.

87. Πολλοί από τους μετέχοντες στη διαδικασία τόνισαν επίσης την ανταγωνιστική πτυχή. Πρέπει να εξεταστεί η πτυχή αυτή λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι στο τελικό κείμενο της οδηγίας δεν περιελήφθη η ρύθμιση που αρχικώς προέβλεπε η Επιτροπή σχετικά με τη χορήγηση υποχρεωτικών αδειών.

88. Οι αντίπαλοι μιας ευρείας προστασίας των κατασκευαστών βάσεων δεδομένων φοβούνται ότι η προστασία αυτή ενέχει τον κίνδυνο δημιουργίας μονοπωλίων, ειδικότερα στην περίπτωση δεδομένων στα οποία η πρόσβαση ήταν μέχρι σήμερα ελεύθερη. Έτσι, ένας κατασκευαστής που διαθέτει δεσπόζουσα θέση θα μπορούσε να καταχραστεί τη θέση αυτή. Πρέπει να υπενθυμίσω συναφώς ότι η οδηγία δεν αποκλείει την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού του πρωτογενούς και του παραγωγού δικαίου. Οι αντίθετες προς τον ανταγωνισμό συμπεριφορές των κατασκευαστών βάσεων δεδομένων εξακολουθούν να υπόκεινται στους κανόνες αυτούς. Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει τόσο από την τεσσαρακοστή έβδομη αιτιολογική σκέψη όσο και από το άρθρο 16, παράγραφος 3, της οδηγίας, σύμφωνα με το οποίο η Επιτροπή εξετάζει αν η εφαρμογή του *sui generis* δικαιώματος επέφερε καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσεως ή άλλες προσβολές του ελεύθερου ανταγωνισμού.

89. Το ζήτημα του νομικού καθεστώτος των ελευθέρως προσιτών δεδομένων εθίγη επίσης στην παρούσα διαδικασία. Οι κυβερνήσεις που μετέσχον στη διαδικασία φρονούν ακριβώς επί του θέματος αυτού ότι τα δημόσια δεδομένα δεν προστατεύονται από την οδηγία.

90. Πρέπει κατ' αρχάς να τονιστεί επί του σημείου αυτού ότι η προστασία ισχύει αποκλειστικά για το περιεχόμενο των βάσεων δεδομένων και όχι για τα δεδομένα. Ο κίνδυνος επεκτάσεως της προστασίας και στα στοιχεία που περιέχονται σε μια βάση δεδομένων μπορεί, αφενός, να αποσοβηθεί μέσω μιας περιοριστικής ερμηνείας της οδηγίας επί του σημείου αυτού, όπως προτείνω εν προκειμένω. Υφίσταται, αφετέρου, μια υποχρέωση εφαρμογής των εθνικών και κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού στις επιμέρους περιπτώσεις.

91. Όσον αφορά την προστασία των δεδομένων που απαρτίζουν το περιεχόμενο μιας βάσεως η οποία είναι άγνωστη στον χρήστη των δεδομένων, πρέπει να τονιστεί ότι η οδηγία απαγορεύει μόνον ορισμένες πράξεις: την εξαγωγή και την αναχρησιμοποίηση

92. Ναι μεν η απαγόρευση της εξαγωγής προϋποθέτει ότι η ύπαρξη της βάσεως δεδομένων είναι γνωστή, πλην όμως τούτο δεν ισχύει στην περίπτωση της αναχρησιμοποίησης. Πρέπει συνεπώς να επανέλθω στην προβληματική αυτή κατά την εξέταση του ζητήματος της αναχρησιμοποίησης.

Η έννοια της «εξαγωγής» κατά το άρθρο 7 της οδηγίας

93. Η έννοια της «εξαγωγής» κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας, πρέπει να ερμηνευθεί με βάση τον νομικό ορισμό που δίδει το άρθρο 7, παράγραφος 2, στοιχείο α'.

94. Το πρώτο στοιχείο είναι εκείνο της μεταφοράς του περιεχομένου μιας βάσεως δεδομένων σε άλλο υπόθεμα, ανεξαρτήτως του αν αυτό είναι μόνιμο ή προσωρινό. Από την έκφραση «με οποιοδήποτε μέσο ή υπό οποιαδήποτε μορφή» μπορεί να συναχθεί ότι ο κοινοτικός νομοθέτης δίδει ευρεία έννοια στον όρο «εξαγωγή».

95. Επομένως, αντικείμενο της ρυθμίσεως δεν είναι μόνον η μεταφορά σε άλλο υπόθεμα του ίδιου τύπου³⁹, αλλά και η μεταφορά σε υπόθεμα διαφορετικού τύπου⁴⁰. Επομένως, η απλή εκτύπωση του περιεχομένου εμπίπτει στην έννοια της «εξαγωγής».

96. Επιπλέον, η «εξαγωγή» δεν μπορεί ασφαλώς να εκληφθεί υπό την έννοια ότι, για να έχει εφαρμογή η απαγόρευση, τα εξαγόμενα στοιχεία παύουν πλέον να περιέ-

39 — Von Lewinski (όπ.π., υποσημείωση 7), παράγραφος 19 σχετικά με το άρθρο 7.

40 — Gaster (όπ.π., υποσημείωση 25), παράγραφος 512.

χονται στη βάση δεδομένων. Εντούτοις, η «εξαγωγή» δεν μπορεί να ερμηνεύεται τόσο ευρέως ώστε να καλύπτει και την έμμεση μεταφορά. Αντιθέτως, η οδηγία απαιτεί την άμεση μεταφορά σε άλλο υπόθεμα. Σε αντίθεση με αυτό το οποίο συμβαίνει στην περίπτωση της «αναχρησιμοποίησης», δεν υφίσταται εν προκειμένω καμιά δημόσια χρησιμοποίηση. Αρκεί και η ιδιωτική μεταφορά.

97. Όσον αφορά το δεύτερο στοιχείο, δηλαδή το συγκεκριμένο αντικείμενο της βάσεως δεδομένων («το σύνολο ή ουσιώδες μέρος»), παραπέμπω στις παρατηρήσεις που ανέπτυξα σχετικά με τον ουσιώδη χαρακτήρα.

98. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εφαρμόσει τα προεκτεθέντα κριτήρια στα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης.

Η έννοια της «αναχρησιμοποίησης» κατά το άρθρο 7 της οδηγίας

99. Από τον νομικό ορισμό που δίδει το άρθρο 7, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας προκύπτει ότι η αναχρησιμοποίηση αφορά ένα τρόπο με τον οποίο στοιχεία της βάσεως τίθενται στη διάθεση του κοινού.

100. Χρησιμοποιώντας ηθελημένα την έννοια της «αναχρησιμοποίησης» («Weiterverwendung») και όχι εκείνη της «επανεκμεταλλεύσεως» («Weiterverwertung») ο κοινοτικός νομοθέτης θέλησε να δηλώσει με σαφήνεια ότι η προστασία πρέπει να αφορά και πράξεις που δεν συνιστούν εμπορική χρησιμοποίηση.

101. Οι τρόποι αναχρησιμοποίησης οι οποίοι απαριθμούνται στο πλαίσιο του νομικού ορισμού, όπως είναι η «διανομή αντιγράφων», η «εκμίσθωση» και η «μετάδοση με άμεση επικοινωνία», πρέπει να θεωρηθούν ως μια ενδεικτική απαρίθμηση, όπως το δείχνει η προσθήκη της εκφράσεως «με άλλες μορφές».

102. Σε περίπτωση αμφιβολίας, η έννοια της «διαθέσεως στο κοινό» πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως⁴¹, πράγμα το οποίο υπονοεί η προσθήκη της εκφράσεως «πάσης μορφής» στο άρθρο 7, παράγραφος 2, στοιχείο β'. Αντιθέτως, απλές ιδέες⁴² ή η αναζήτηση πληροφοριών αυτών καθαυτών σε βάση δεδομένων⁴³ δεν καλύπτονται από την ως άνω έννοια.

103. Ορισμένοι διάδικοι υποστήριξαν ότι τα σχετικά δεδομένα είναι γνωστά στο κοινό. Η εξακρίβωση του αν συμβαίνει κάτι τέτοιο στη συγκεκριμένη υπόθεση εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο.

41 — Von Lewinski (ό.π., υποσημείωση 7), παράγραφος 27 σχετικά με το άρθρο 7.

42 — Von Lewinski (ό.π., υποσημείωση 7), παράγραφος 31 σχετικά με το άρθρο 7.

43 — Grützmacher (ό.π., υποσημείωση 7), σ. 336.

104. Όπως και αν έχουν τα πράγματα, έστω και αν το εθνικό δικαστήριο καταλήξει ότι πρόκειται για γνωστά στο κοινό δεδομένα, τούτο δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να υφίσταται παρ' όλ' αυτά προστασία των μερών της βάσεως δεδομένων τα οποία περιλαμβάνουν δημοσίως γνωστά στοιχεία.

105. Πράγματι, το άρθρο 7, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας περιλαμβάνει και έναν κανόνα σχετικό με την ανάλωση του δικαιώματος. Η εν λόγω ανάλωση του δικαιώματος επέρχεται μόνον υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Μία από τις προϋποθέσεις αυτές είναι η «πρώτη πώληση αντιγράφου». Εξ αυτού μπορεί να συναχθεί ότι το δικαίωμα μπορεί να αναλώνεται μόνον στο πλαίσιο τέτοιων συγκεκριμένων περιστασιών. Σε περίπτωση αναχρησιμοποίησης με τρόπο διαφορετικό από τη μεσολάβηση αντιγράφου, δεν υφίσταται ανάλωση. Η τεσσαρακοστή τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας το προσδιορίζει εξίσου ρητά όσον αφορά τη μετάδοση με άμεση επικοινωνία. Επομένως, η *sui generis* προστασία δεν παρέχεται μόνον προκειμένου περί της πρώτης «διαθέσεως στο κοινό».

106. Δεδομένου ότι η οδηγία δεν κάνει λόγο για τον αριθμό των πράξεων που μπορούν να πραγματοποιούνται μετά την πρώτη «διάθεση στο κοινό», ο αριθμός αυτός δεν μπορεί να έχει καμία σημασία. Έτσι, αν η σχετική πράξη αφορά ουσιώδες τμήμα του περιεχομένου μιας βάσεως δεδομένων, η σχετική προστασία υφίσταται αν τα δεδομένα λαμβάνονται από αυτοτελή πηγή, όπως για παράδειγμα ο γραπτός τύπος ή το Διαδίκτυο, και όχι από την ίδια βάση δεδομένων. Σε αντίθεση με την εξαγωγή, η «αναχρησιμοποίηση» καλύπτει, μεταξύ άλλων, και τους έμμεσους τρόπους κτήσεως

του περιεχομένου μιας βάσεως δεδομένων. Συνεπώς, η έννοια της «μεταδόσεως» πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως⁴⁴.

107. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εφαρμόσει τα εν λόγω κριτήρια στη συγκεκριμένη υπόθεση της κύριας δίκης.

3. Οι απαγορεύσεις σχετικά με μη ουσιώδη μέρη του περιεχομένου βάσεως δεδομένων (πέμπτο προδικαστικό ερώτημα)

108. Όπως εξέθεσα ανωτέρω, το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας απαγορεύει την εξαγωγή ή/και την αναχρησιμοποίηση επουσιωδών μερών του περιεχομένου μιας βάσεως δεδομένων. Έτσι, η διάταξη αυτή διακρίνεται κατ' αρχάς από το άρθρο 7, παράγραφος 1, καθόσον δεν απαγορεύει κάθε εξαγωγή ή/και αναχρησιμοποίηση, αλλά μόνον τις πράξεις που προσδιορίζονται συγκεκριμένα. Οι εν λόγω πράξεις πρέπει να είναι «επανελημμένες και συστηματικές». Δεύτερον, η προβλεπόμενη από την παράγραφο 5 απαγόρευση διακρίνεται από εκείνη της παραγράφου 1 με βάση το αντικείμενό της. Αφορά ακόμα και τα επουσιώδη μέρη μιας βάσεως. Προς αντιστάθμιση της εν λόγω λιγότερο περιοριστικής προϋποθέσεως, σε σχέση με αυτήν της παραγράφου 1, η παράγραφος 5 ορίζει ότι οι απαγορευόμενες πράξεις πρέπει να έχουν ορισμένες συνέπειες. Στο πλαίσιο αυτό, περιλαμβάνει

44 — Von Lewinski (όπ.π., υποσημείωση 7), παράγραφος 38 σχετικά με το άρθρο 7.

δύο εναλλακτικές περιπτώσεις: οι απαγορευόμενες πράξεις είτε έρχονται σε σύγκρουση με την κανονική εκμετάλλευση της βάσεως δεδομένων είτε θίγουν αδικαιολόγητα τα συμφέροντα του κατασκευαστή της βάσεως.

109. Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ πράξεως και συνεπειών, η διάταξη αυτή πρέπει να εκληφθεί υπό την έννοια ότι δεν απαιτείται κάθε πράξη, λαμβανόμενη χωριστά, να έχει μία από τις δύο ανωτέρω συνέπειες· αρκεί το συνολικό αποτέλεσμα των πράξεων να έχει μία από τις απαγορευόμενες συνέπειες⁴⁵. Όπως συμβαίνει και στην παράγραφο 1, σκοπός της παραγράφου 5 του άρθρου 7 είναι η προστασία του συμφέροντος που παρουσιάζει η απόσβεση της σχετικής επενδύσεως.

110. Εντούτοις, από την ερμηνεία του άρθρου 7 ανακύπτει ένα γενικό πρόβλημα, υπό την έννοια ότι, σε αντίθεση με την κοινή θέση στο πλαίσιο του Συμβουλίου, το γερμανικό οριστικό κείμενο της οδηγίας διατυπώθηκε κάπως ασθενέστερα. Αρκεί η σχετική πράξη να «οδηγεί» («hinausläuft») σε μία από τις προβλεπόμενες συνέπειες και όχι να «έχει» («gleichkommt») μια από τις συνέπειες αυτές. Τα λοιπά γλωσσικά κείμενα είναι διατυπωμένα με αμεσότερο τρόπο και ορίζουν, στην ουσία, ότι η εξαγωγή ή/και η αναχρησιμοποίηση πρέπει να είναι αντίθετες προς μια κανονική εκμετάλλευση ή να θίγουν αδικαιολόγητα κάποιο συμφέρον ή ακόμη κάνουν λόγο για αντίθετες προς τη σχετική ρύθμιση ή για ζημιογόνες πράξεις.

111. Επ' αυτού, πρέπει να εξεταστούν οι παραπλήσιες διατάξεις που υφίστανται στο διεθνές δίκαιο. Οι δύο συνέπειες τις οποίες προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας προέρχονται από το άρθρο 9, παράγραφος 2, του αναθεωρημένου κειμένου της Συμβάσεως της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, ειδικότερα από τα δύο πρώτα στοιχεία της τριπλής προϋποθέσεως που προβλέπεται στην εν λόγω διάταξη. Εντούτοις, τούτο δεν σημαίνει ότι οι δύο διατάξεις πρέπει να ερμηνεύονται με τον ίδιο τρόπο.

112. Πρώτον, το άρθρο 9 του αναθεωρημένου κειμένου της Συμβάσεως της Βέρνης επιδιώκει διαφορετικό σκοπό. Έτσι, η διάταξη αυτή επιτρέπει στα συμβαλλόμενα μέρη να παρεκκλίνουν από τους αυστηρούς κανόνες προστασίας, με την επιφύλαξη της τηρήσεως των προβλεπομένων κανόνων περί της τριπλής προϋποθέσεως. Η οδηγία περιλαμβάνει ανάλογες διατάξεις, δηλαδή προβλέπει τη δυνατότητα των κρατών μελών να προβαίνουν σε παρεκκλίσεις, για παράδειγμα στο άρθρο 9.

113. Δεύτερον, το άρθρο 9 του αναθεωρημένου κειμένου της Συμβάσεως της Βέρνης διαφέρει στο ακόλουθο σημείο: δεν προβλέπει τη «σύγκρουση με την κανονική εκμετάλλευση» και το ενδεχόμενο της «αδικαιολόγητης προσβολής» ως εναλλακτικές προϋποθέσεις, αλλά ως δύο από τις τρεις σωρευτικώς οριζόμενες προϋποθέσεις⁴⁶.

45 — Leistner (όπ.π., υποσημείωση 18), σ. 181. Von Lewinski (όπ.π., υποσημείωση 7), παράγραφος 18 σχετικά με το άρθρο 7, υποσημείωση 225.

46 — Sam Ricketson, *The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1886-1986, 1987*, σ. 482.

114. Στο άρθρο 13 της συμφωνίας για τις πτυχές των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας που άπτονται του εμπορίου, γνωστής με την ονομασία συμφωνία ADPIC, καθώς και σε ορισμένες συμφωνίες της Παγκόσμιας Οργάνωσης της Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΜΠΙ), περιέχονται και άλλοι κανόνες διεθνούς δικαίου παρεμφερείς προς το άρθρο 7, παράγραφος 5 της οδηγίας. Δεδομένου ότι οι τελευταίες αυτές διατάξεις θεσπίστηκαν μετά την οδηγία, δεν συντρέχει λόγος να ληφθούν υπόψη.

115. Οι ίδιες επιφυλάξεις ισχύουν για την ερμηνεία του άρθρου 13 της συμφωνίας ADPIC όπως αναθεωρήθηκε με τη Σύμβαση της Βέρνης. Συγκεκριμένα, ως έχει το αναθεωρημένο με τη Σύμβαση της Βέρνης άρθρο 9, έτσι και το άρθρο 13 επιτρέπει στα κράτη μέλη να προβλέπουν περιορισμούς και παρεκκλίσεις από τα αποκλειστικά δικαιώματα. Αντιθέτως προς το άρθρο 9 της αναθεωρημένης Συμβάσεως της Βέρνης, η διάταξη αυτή περιλαμβάνει πάντως τις δύο συνέπειες, ήτοι «προσβολή της κανονικής εκμετάλλευσής» και «αδικαιολόγητη ζημία», ως εναλλακτικές λύσεις, κατά το πρότυπο της οδηγίας.

116. Τα στοιχεία αυτά εμφανίζουν ότι η ερμηνεία των διατάξεων του διεθνούς δικαίου που προπαρατέθηκαν δεν μπορεί να ισχύσει ως προς το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας.

117. Οι πράξεις εξαγωγής και αναχρησιμοποίησης που απαγορεύει η οδηγία, καθώς και οι συνέπειες των πράξεων αυτών έχουν το κοινό ότι ο επιδιωκόμενος από τις πράξεις αυτές σκοπός στερείται εν προκειμένω λυσιτέλειας. Το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας δεν μπορεί να τύχει ερμηνείας ερήμην των κανόνων που αφορούν τον επιδιωκόμενο σκοπό. Αν ο κοινοτικός νομοθέτης είχε θελήσει να λάβει υπόψη τον σκοπό, θα μπορούσε να έχει υιοθετήσει για το άρθρο 7 της οδηγίας παρόμοια διατύπωση, π.χ., προς εκείνη του άρθρου 9, στοιχείο β'.

α) «Η επανειλημμένη και συστηματική εξαγωγή ή/και αναχρησιμοποίηση»

118. Η προϋπόθεση κατά την οποία οι πράξεις πρέπει να «επαναλαμβάνονται και να είναι συστηματικές» δεν επιτρέπει να καταστεί η προστασία άνευ περιεχομένου έναντι διαδοχικών πράξεων που εκάστη δεν αφορά παρά επουσιώδες τμήμα⁴⁷.

119. Δεν είναι γνωστό πάντως αν το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας προβλέπει δύο διαζευκτικές ή σωρευτικές προϋποθέσεις. Η ερμηνεία πρέπει, πρωτίστως, να αφορά τη διατύπωση της διατάξεως. Η μέθοδος αυτή δεν επιτρέπει πάντως την επίτευξη σαφούς αποτελέσματος. Έτσι, ορισμένες γλωσσικές

47 — Gaster (όπ.π., υποσημείωση 25), παράγραφος 558.

αποδόσεις συνδέουν τις δύο προϋποθέσεις με ένα «και»⁴⁸, ενώ άλλες αποδόσεις, αντιστρόφως, με ένα «ή»⁴⁹. Οι περισσότερες γλωσσικές αποδόσεις και ο επιδιωκόμενος από την οδηγία σκοπός εμφανίζουν πάντως ότι οι δύο προϋποθέσεις πρέπει να νοούνται ως σωρευτικές⁵⁰. Επομένως, δεν περιλαμβάνεται μια επανειλημμένη αλλά μη συστηματική εξαγωγή ενός μη ουσιώδους μέρους του περιεχομένου μιας βάσεως δεδομένων.

120. Πράξεις επαναλαμβανόμενες και συστηματικές υπάρχουν όταν συντελούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα, π.χ., καθ' όλες τις εβδομάδες ή καθ' όλους τους μήνες. Όσο βραχύτερο είναι το χρονικό διάστημα και όσο μικρότερο είναι το εκάστοτε αφαιρούμενο τμήμα, τόσο συχνότερα πρέπει να συντελείται η πράξη προκειμένου το οικείο τμήμα να πληροί γενικώς τη μία από τις δύο προϋποθέσεις του άρθρου 7, παράγραφος 5, της οδηγίας.

β) Η έννοια της κατά το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας «κανονικής εκμετάλλευσης»

121. Η έννοια της κατά το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας «κανονικής εκμετάλλευσης» πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα του προστατευτικού σκοπού της διατάξεως αυτής. Τούτο προκύπτει ειδικό-

τερα από το προοίμιο της οδηγίας. Η τεσσαρακοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη ορίζει ότι η απαγόρευση ορισμένων πράξεων στηρίζεται στη μέριμνα αποφυγής προκλήσεως ζημίας στην επένδυση. Ο σκοπός της θεσπισθείσας με την οδηγία προστασίας τονίζεται ρητώς στην τεσσαρακοστή όγδοη αιτιολογική σκέψη ως ο σκοπός περί «εξασφάλισης της αμοιβής του κατασκευαστή».

122. Ενδείκνυται, κατά συνέπεια, να δοθεί διασταλτική ερμηνεία στην έννοια της «κανονικής εκμετάλλευσης». Επομένως, η έκφραση «αντίθετες προς εκμετάλλευση» δεν μπορεί να νοηθεί αποκλειστικώς υπό τεχνική έποψη έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη μόνον οι συνέπειες ως προς τις τεχνικές δυνατότητες εκμεταλλεύσεως της εν λόγω βάσεως δεδομένων. Αντίθετα, το άρθρο 7, παράγραφος 5, αφορά και τις καθαρώς οικονομικές συνέπειες σε σχέση με τον κατασκευαστή της βάσεως δεδομένων. Πρόκειται για προστασία της οικονομικής εκμεταλλεύσεως που συντελείται εντός μιας συνήθους καταστάσεως⁵¹.

123. Το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας δεν έχει επομένως εφαρμογή μόνο σε πράξεις που οδηγούν στην επεξεργασία ενός ανταγωνιστικού προϊόντος που αντιβαίνει στην εκμετάλλευση της βάσεως δεδομένων από τον κατασκευαστή⁵².

48 — Οι περισσότερες των λατινογενών γλωσσικών αποδόσεων καθώς και οι αποδόσεις στα γερμανικά, αγγλικά και ελληνικά.

49 — Στην ισπανική, σουηδική και φινλανδική γλώσσα.

50 — Leistner (όπ.π., υποσημείωση 18), σ. 181. Von Lewinski (όπ.π., υποσημείωση 7), παράγραφος 17 σχετικά με το άρθρο 7.

51 — Η άποψη αυτή συμφωνεί με την ερμηνεία του άρθρου 13 της συμφωνίας ADPIC που έγινε στον ΠΟΕ (WT/DS160/R της 27ης Ιουλίου 2000, 6.183).

52 — Leistner (όπ.π., υποσημείωση 18), σ. 181.

124. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το άρθρο 7, παράγραφος 5, μπορεί να αφορά επομένως και δυνητικές αγορές, δηλαδή αγορές που δεν έχουν ακόμα τύχει εκμεταλλεύσεως από τον κατασκευαστή της βάσεως δεδομένων. Αρκεί π.χ., υπό την έννοια αυτή, ο προβαίνων στην εξαγωγή ή στην αναχρησιμοποίηση να πραγματοποιεί οικονομία στις πληρωμές του τέλους εκμεταλλεύσεως της άδειας προς τους κατασκευαστές της άδειας δεδομένων. Το να επιτρέπονται τέτοιες πράξεις θα ωθούσε, στην πραγματικότητα, και άλλα πρόσωπα στο να εξάγουν ή να αναχρησιμοποιούν το περιεχόμενο της βάσεως δεδομένων χωρίς να πληρώνουν τέλη εκμεταλλεύσεως⁵³. Αν ήταν, επομένως, δυνατή η δωρεάν εκμετάλλευση της βάσεως δεδομένων, τούτο θα είχε σημαντικές επιπτώσεις στην αξία των αδειών. Θα συνεπαγόταν εντεύθεν μείωση των εσόδων.

125. Ο κανόνας αυτός δεν περιορίζεται επίσης στην περίπτωση κατά την οποία ο κατασκευαστής της βάσεως δεδομένων επιθυμεί να εκμεταλλευθεί το περιεχόμενό της κατά τον ίδιο τρόπο όπως ο προβαίνων στην εξαγωγή ή στην αναχρησιμοποίηση. Το γεγονός ότι ο κατασκευαστής της βάσεως δεδομένων δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει το περιεχόμενό της κατά τον ίδιο τρόπο όπως ο προβαίνων στην εξαγωγή ή στην αναχρησιμοποίηση λόγω νομικής απαγορεύσεως δεν ασκεί επίσης επιρροή.

126. Τέλος, η έκφραση «αντίθετες προς την εκμετάλλευση» δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό στενή έννοια οπότε θα απαγορευόταν μόνον ένα απόλυτο εμπόδιο εκμεταλλεύσεως. Όπως εμφανίζεται από τη διατύπωση

σε όλες τις γλώσσες, πλην της γερμανικής, η απαγόρευση έχει εφαρμογή από της φάσεως της συγκρούσεως προς την εκμετάλλευση, δηλαδή ακόμα και στην περίπτωση αρνητικών συνεπειών μικρού μεγέθους. Επομένως, στο επίπεδο αυτό τοποθετείται το κατώτατο όριο από το οποίο μπορεί να θεωρηθεί απαγορευμένη η πρόκληση ζημίας στον κατασκευαστή της βάσεως δεδομένων.

127. Όπως υπογράμμισαν οι περισσότεροι από τους μετάσχοντες στη διαδικασία, στον εθνικό δικαστή απόκειται να εκτιμήσει τις συγκεκριμένες πράξεις και τις συνέπειές τους στην επίδικη εν προκειμένω εκμετάλλευση της βάσεως δεδομένων, εφαρμόζοντας τα προεκτεθέντα κριτήρια.

Η έννοια της εκφράσεως «θίγουν αδικαιολόγητα τα συμφέροντα του κατασκευαστή» στο άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας

128. Ως προς την ερμηνεία της εκφράσεως «θίγουν αδικαιολόγητα τα συμφέροντα του κατασκευαστή» στο άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας πρέπει πρώτον να υπενθυμιστεί ότι, ήδη στο πλαίσιο της αναθεωρήσεως της συμβάσεως της Βέρνης, το ζήτημα αν μια νομική έννοια τόσο ευρεία μπορεί να τύχει εφαρμογής έχει αποτελέσει αντικείμενο συζητήσεων. Επιπλέον για την ερμηνεία της εκφράσεως «θίγουν αδικαιολόγητα τα συμφέροντα του κατασκευαστή» επιβάλλεται να υπογραμμισθούν οι διαφορές σε σχέση με την «κανονική εκμετάλλευση».

53 — Βλ. WT/DS160/R της 27ης Ιουλίου 2000, 6. 186.

129. Η επίδικη διάταξη συνδέει το τμήμα της εναλλακτικής περιπτώσεως που αποτελεί η «αδικαιολόγητη προσβολή των δικαιωμάτων του κατασκευαστή» με προϋποθέσεις λιγότερο αυστηρές έναντι εκείνης που αποτελεί η «κανονική εκμετάλλευση», όσον αφορά το περιεχόμενο του δικαιώματος που, στην πρώτη περίπτωση έγκειται στην προστασία των «εννόμων συμφερόντων». Η προστασία βαίνει, επομένως, πέραν των νομικών καταστάσεων και περιλαμβάνει επίσης τα συμφέροντα, καθόσον τα «θεμιτά» συμφέροντα, και όχι μόνο τα νομικά, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

130. Ως αντιστάθμιση, το άρθρο 7, παράγραφος 5, ορίζει αυστηρότερες προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτού του τμήματος της εναλλακτικής περιπτώσεως ως προς τις συνέπειες των απαγορευομένων πράξεων. Η ζημία για την οποία πρόκειται δεν είναι οποιουδήποτε είδους ζημία: πρέπει να πρόκειται περί «αδικαιολόγητης ζημίας». Αυτός ο χαρακτηρισμός «αδικαιολόγητη» δεν πρέπει πάντως να ερμηνευθεί με πάρα πολύ μεγάλη αυστηρότητα, διότι, στην αντίθετη περίπτωση, ο κοινοτικός νομοθέτης δεν θα έκανε επίσης μνεία στο εδάφιο αυτό περί ζημίας του κατασκευαστή, δηλαδή σημαντικής ζημίας για τον κατασκευαστή.

131. Υπό το φως των γλωσσικών αποδόσεων πλην της γερμανικής, η ερμηνεία που πρέπει εν προκειμένω να δοθεί έγκειται στο ότι οι πράξεις πρέπει να επιφέρουν ζημία στα συμφέροντα του κατασκευαστή, εντός ορισμένου μέτρου. Η οδηγία, όπως το πράττει και σε άλλα εδάφια, παραπέμπει σχετικώς στη ζημία του κατασκευαστή. Από την κύρια δίκη δεν προκύπτει με μεγάλη σαφήνεια ότι τα δικαιώματα που προστατεύει θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα άλλων επιχειρηματιών. Τούτο πάντως δεν σημαίνει ότι μπορεί

να προσδοθεί μια καθοριστική σημασία, κατά την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 5, της οδηγίας, στις συνέπειες του *suī generis* δικαιώματος επί των συμφερόντων άλλων προσώπων ή σε ενδεχόμενη «ζημία» για το οικείο κράτος μέλος λόγω των ενδεχομένων επιπτώσεων επί των δημοσιονομικών του εσόδων. Αυτό που πρέπει να εμποδίζει η οδηγία είναι οι προκαλούμενες στους κατασκευαστές των βάσεων δεδομένων ζημιές. Κατ' αντίθεση προς άλλες συνέπειες, ο σκοπός αυτός απαντά επίσης ρητώς στην οδηγία.

132. Οι επενδύσεις του κατασκευαστή και η απόσβεσή τους βρίσκονται στο επίκεντρο των συμφερόντων που αφορά το άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας. Επομένως, η οικονομική αξία του περιεχομένου της βάσεως δεδομένων χρησιμεύει επίσης ενταύθα ως βάση της εκτιμήσεως που πρέπει να γίνει. Οι συνέπειες για τα πραγματικά ή αναμενόμενα έσοδα του κατασκευαστή της βάσεως δεδομένων καταλαμβάνουν κεντρική θέση⁵⁴.

133. Το περιεχόμενο της προστασίας μπορεί να αναλυθεί με βάση το τμήμα της εναλλακτικής περιπτώσεως που αφορά την «κανονική εκμετάλλευση». Αν το τμήμα αυτό ερμηνευθεί αυστηρά υπό την έννοια ότι δεν περιλαμβάνει και την προστασία των δυνητικών αγορών, π.χ. ένα νέο είδος εκμεταλεύσεως για το περιεχόμενο μιας βάσεως δεδομένων⁵⁵, πρέπει πάντως η διείσδυση

54 — Βλ. WT/DS160/R της 27ης Ιουλίου 2000, 6.229.

55 — Leistner (όπ.π., υποσημείωση 18), σ. 182.

στις δυνητικές αγορές να χαρακτηριστεί ως συνιστώσα τουλάχιστον ζημία των θεμιτών συμφερόντων του κατασκευαστή. Οι περιστάσεις της προκειμένης υποθέσεως θα επιτρέψουν να προσδιοριστεί αν η εν λόγω ζημία είναι αδικαιολόγητη. Πάντως, δεν μπορεί να είναι προσδιοριστικό εν προκειμένω το ότι ο προβαίνων στην εξαγωγή ή

στην αναχρησιμοποίηση είναι ανταγωνιστής του κατασκευαστή της βάσεως δεδομένων.

134. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να υπομνησθεί επίσης ότι εναπόκειται στον εθνικό δικαστή να αναλύσει τις συγκεκριμένες πράξεις και να αποφασίσει αν πρέπει να θεωρηθούν ως «αδικαιολόγητη ζημία» κατά των συμφερόντων του εν λόγω κατασκευαστή της βάσεως δεδομένων.

VII — Πρόταση

135. Προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει τις ακόλουθες απαντήσεις στα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Για να κριθεί αν μια βάση δεδομένων υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 96/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 1996, σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων, είναι το αποτέλεσμα “ουσιώδους επενδύσεως”, σημασία δεν έχει ο σκοπός της επενδύσεως. Πρέπει να ληφθούν υπόψη και επενδύσεις οι οποίες εξυπηρετούν την κατάρτιση των προγραμμάτων διεξαγωγής των αγώνων σε βάση δεδομένων.

- 2) Η έκφραση “ουσιώδες μέρος, αξιολογούμενο ποιοτικά [...] του περιεχομένου της βάσεως δεδομένων” στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας έχει την έννοια ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη η τεχνική ή εμπορική αξία του οικείου μέρους. Η έκφραση “ουσιώδες μέρος, αξιολογούμενου ποιοτικά [...] του περιεχομένου της βάσεως δεδομένων” στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας έχει την έννοια ότι σημασία έχει το μέγεθος του οικείου μέρους. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις σημασία δεν έχει μόνον η σχέση του οικείου μέρους προς το σύνολο του περιεχομένου.

- 3) Η παρεχόμενη βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, και του άρθρου 7, παράγραφος 5, της οδηγίας προστασία κατά της “εξαγωγής” του περιεχομένου μιας βάσεως δεδομένων περιορίζεται στις χρήσεις οι οποίες συνεπάγονται άμεση εκμετάλλευση της βάσεως δεδομένων. Η παρεχόμενη βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1 και του άρθρου 7, παράγραφος 5, της οδηγίας προστασία κατά της “αναχρησιμοποίησεως” περιλαμβάνει και την εκμετάλλευση του περιεχομένου μιας βάσεως δεδομένων, εάν το περιεχόμενο αυτό βρίσκεται σε άλλη πηγή.

- 4) Ο όρος “κανονική εκμετάλλευση” στο άρθρο 7, παράγραφος 5, της οδηγίας έχει την έννοια ότι η οικονομική εκμετάλλευση από τον φορέα του sui generis δικαιώματος προστασίας εμποδίζεται ακόμη και σε δυνητικές αγορές. Ο όρος “αδικαιολόγητη ζημία” του άρθρου 7, παράγραφος 5, έχει την έννοια ότι τα θεμιτά οικονομικά συμφέροντα του κατασκευαστή θίγονται σε μέτρο που υπερβαίνει ορισμένο όριο.»